

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE

VYHNE

SPRÁVA O HODNOTENÍ ÚPD

SPRÁVA O HODNOTENÍ ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE – ÚZEMNÝ PLÁN OBCE VYHNE

Obsah

A. Základné údaje.....	2
I. Základné údaje o obstarávateľovi.....	2
II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii.....	3
B. Údaje o priamych vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia.....	5
I. Údaje o vstupoch.....	5
II. Údaje o výstupoch.....	13
C. Komplexná charakteristika a hodnotenie vplyvov na životné prostredie vrátane zdravia.....	16
I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia.....	16
II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia – podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie.....	13
III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti	38
IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie.....	46
V. Porovnanie variantov (vrátane porovnania s nulovým variantom).....	49
VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na ŽP a zdravie a spôsob a zdroje získavania údajov o súčasnom stave ŽP a zdravia.....	54
VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení.....	55
VIII. Všeobecné záverečné zhrnutie.....	56
IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali	63
X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie správy o hodnotení.....	63
XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov oprávneného zástupcu navrhovateľa	63

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

I. Základné údaje o obstarávateľovi

1. Označenie

Obec Vyhne

2. Sídlo

Obecný úrad Vyhne, 966 02 Vyhne 100

3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie ÚPP a ÚPD

Ervín Családi, starosta obce

Obecný úrad Vyhne

966 02 Vyhne 100

tel.: 0910 912 760

e-mail: vyhne@vyhne.sk

Odborne spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPD a ÚPP:

Ing. Danko Gajdošová

II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii

1. Názov

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE VYHNE – NÁVRH

2. Územie

Kraj: Banskobystrický

Okres: Žiar nad Honom

Obec: Vyhne

Katastrálne územie: Vyhne

3. Dotknuté obce

- Obec Bzenica, Bzenica 74, 966 01 Hliník nad Hronom
- Obec Hliník nad Hronom, Železničná 320/10, 966 01 Hliník nad Hronom
- Obec Repište, Repište 158, 966 03 Sklené Teplice
- Obec Hodruša-Hámre, 020 53 966 61 Hodruša-Hámre 185
- Mesto Banská Štiavnica, Radničné nám. 1/1, 966 24 Banská Štiavnica

4. Dotknuté orgány

Dotknutými subjektmi pri spracovaní, prerokovaní a schvaľovaní územnoplánovacej dokumentácie obce sú orgány vyplývajúce z §140a zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov:

- Banskobystrický samosprávny kraj, oddelenie regionálneho rozvoja, Nám. SNP 23, 974 00 Banská Bystrica
- Ministerstvo dopravy a výstavby SR, Nám. slobody 6, 810 05 Bratislava
- Ministerstvo obrany SR, Správa nehnuteľného majetku a výstavby, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava
- Ministerstvo životného prostredia SR, odbor štátnej geologickej správy, Námestie L. Štúra 1, 812 35 Bratislava
- Okresný úrad Banská Bystrica, odbor výstavby a bytovej politiky, Nám. L. Štúra 1, 974 05 Banská Bystrica
- Okresný úrad Banská Bystrica, odbor starostlivosti o životné prostredie, Nám. L. Štúra 1, 974 05 Banská Bystrica
- Okresný úrad Banská Bystrica, odbor opravných prostriedkov, Referát pôdohospodárstva, Nám. L. Štúra 1, 974 05 Banská Bystrica
- Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, Lazovná 8, 975 65 Banská Bystrica

- Okresný úrad Žiar nad Hronom, odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Ul. SNP 120, 965 01 Žiar nad Hronom
- Okresný úrad Žiar nad Hronom, odbor krízového riadenia, Nám. Matice slovenskej č. 8, 965 01 Žiar nad Hronom
- Okresný úrad Žiar nad Hronom, odbor starostlivosti o životné prostredie, Nám. Matice slovenskej č. 8, 965 01 Žiar nad Hronom
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Žiari nad Hronom, Cyrila a Metoda 357/23, 965 01 Žiar nad Hronom
- Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Žiari nad Hronom, Priemyselná 12, 965 01 Žiar nad Hronom
- Obvodný banský úrad v Banskej Bystrici, ul. 9. mája č. 2, 975 90 Banská Bystrica

5. Schvaľujúci orgán

Obecné zastupiteľstvo vo Vyhniach

6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice

Riešenie Územného plánu obce Vyhne nemá žiadne cezhraničné vplyvy.

B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Údaje o vstupoch

1. Pôda

Navrhované rozvojové plochy nadväzujú na existujúcu zástavbu a cesty. Väčšina navrhovaných rozvojových plôch (lokalít) je situovaná v zastavanom území obce – rozvojové plochy č. 6, 7, 10, 11, 12. Ostatné rozvojové plochy č. 1, 2, 4, 13, 14, 15 sú situované mimo zastavaného územia obce. Bez číselného označenia sú prieluky v zástavbe – okrem dvoch prieluk v časti Rudno sa všetky nachádzajú v zastavanom území obce. Aj rozvojové plochy č. 10, 11, 12, 13 predstavujú v podstate väčšie prieluky v zastavanom území obce.

Dôvodom pre návrh nových rozvojových plôch pre bývanie je vysoký záujem o výstavbu rodinných domov v obci. Návrh rozvojových plôch pre rekreáciu odôvodňujeme postavením obce ako jedného z najvýznamnejších centier cestovného ruchu v kraji. Rozvojová plocha č. 3, určená na pozemkoch obce pre dobudovanie biatlonového areálu, bude naďalej využívaná ako trvalý trávny porast a nepredpokladajú sa tu zábery poľnohospodárskej pôdy (pozemky prevádzkového objektu sú už v KN evidované ako zastavaná plocha).

Z hľadiska druhu pozemku ide prevažne o zábery trvalých trávnych porastov, v zastavanom území v malej miere aj zábery záhrad. Rozvojová plocha č. 7 je lokalizovaná na pozemku evidovanom v KN ako sad. V rozvojových plochách č. 10, 11, 12, 13 sa nachádzajú aj pozemky evidované v KN ako zastavané plochy. Rozvojová plocha č. 5 je celá lokalizovaná na nepoľnohospodárskej pôde – ostatných plochách. Tieto skutočnosti sú zohľadnené v bilancii predpokladaných záberov poľnohospodárskej pôdy. Celková navrhovaná plocha záberov poľnohospodárskej pôdy je 22,1352 ha, z toho na zastavané územie pripadá 2,3895 ha. V prípade navrhovaných polyfunkčných plôch (zmiešaného územia Z1) ide o funkčnú transformáciu existujúceho výrobného areálu a preto tu nedochádza k záberom poľnohospodárskej pôdy.

Najkvalitnejšia pôda v danom katastrálnom území sa sústreďuje v zastavanom území a jeho okolí. Vzhľadom k tejto skutočnosti nebolo možné vyhnúť sa návrhu záberov najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy. Menej kvalitné pôdy sa vyskytujú hlavne na svahoch vo vyšších polohách. Aj kvalita najkvalitnejšej pôdy je však veľmi nízka, keďže medzi najkvalitnejšie pôdy sú zaradené aj niektoré pôdy najnižšej 9. skupiny kvality. Najkvalitnejšie pôdy v danom katastrálnom území sú v tabuľke označené podčiarknutím.

Skutočný záber poľnohospodárskej pôdy v navrhovaných rozvojových plochách pre bývanie bude oproti uvádzaným bilanciam nižší, a to asi o 50%. Predpokladá sa, že

zábery poľnohospodárskej pôdy budú len na zastavané plochy objektov a pozemky pod cestami. Na zastavanú plochu 1 rodinného domu bude pripadať max. 200 m².

Rozvojové plochy sú rozdelené do dvoch etáp výstavby (I. etapa, II. etapa) podľa predpokladanej postupnosti výstavby.

Vyhodnotenie záberov poľnohospodárskej pôdy je spracované v zmysle zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy v znení neskorších predpisov a v zmysle jeho vykonávacej vyhlášky č. 508/2004 Z. z. Tabuľka je spracovaná v súlade so vzorom tabuľky v prílohe č. 4 uvedenej vyhlášky.

Tab. Prehľad o štruktúre pôdneho fondu v lokalitách s uvažovaným použitím poľnohospodárskej pôdy pre nepoľnohospodárske účely

Číslo Lok.	K.ú.	Funkčné využitie	Výmera lokality v ha	Predpokladaná výmera PP			
				spolu	BPEJ	výmera ha	z toho v ZÚO
1	Vyhne	bývanie	1,3800	1,3800	0781882/9. 0761212/6.	1,1956 0,1844	
2	Vyhne	bývanie	1,4420	1,4420	0781682/9. 0761212/6.	0,5409 0,9011	
4	Vyhne	bývanie	2,4360	2,4360	0792982/9. 0761412/6.	1,4784 0,9576	
7	Vyhne	rekreácia	0,3396	0,3396	0781882/9.	0,3396	0,3396
8	Vyhne	rekreácia	4,6740	4,6740	0781882/9. 0761412/6.	4,6377 0,0363	
9	Vyhne	rekreácia	2,7050	2,7050	0781882/9. 0781682/9.	2,2990 0,4060	
10	Vyhne	bývanie	0,4842	0,4496	0781882/9.	0,4496	0,4496
11	Vyhne	bývanie	0,2723	0,2708	0881682/9.	0,2708	0,2708
12	Vyhne	bývanie	0,4790	0,4731	0781882/9.	0,4731	0,4731
13	Vyhne	obč. vybav.	0,3149	0,3100	0761242/6.	0,3100	0,3100
14	Vyhne	bývanie	5,4440	5,4440	0892982/9. 0781882/9. 0800992/9.	3,7270 1,1715 0,5455	
15	Vyhne	bývanie	1,0310	1,0310	0881982/9.	1,0310	
Prielu- ky	Vyhne	bývanie	1,1801	1,1801	0781682/9. 0781882/9. 0761242/6.	0,6337 0,4096 0,1368	0,4096 0,1368
Spolu				22,1352			

Vysvetlivky: ZÚO = zastavané územie obce

2. Voda

Požiadavky na zásobovanie pitnou vodou

V obci Vyhne sú vybudované dva verejné vodovody pre zásobovanie obyvateľov obce pitnou vodou. Sú zásobované z miestnych vodných zdrojov s celkovou výdatnosťou 16,6 l/s. Na tejto výdatnosti sa podieľajú vodné zdroje Glórik ($Q_{\min.} = 0,5$ l/s), Vindišlajtna ($Q_{\min.}$

= 3,0 l/s), Kreuzenfündung štôľňa ($Q_{\min.} = 11,0$ l/s), Kollati ($Q_{\min.} = 2,0$ l/s). Vlastný vodný zdroj využíva pre svoju potrebu pivovar, ktorý vzhľadom na vlastnú akumuláciu (300 m^3) predstavuje v území samostatne zásobovaný celok. Akumulácia vo vodojemoch pre obec Vyhne má celkový objem 430 m^3 . Z verejného vodovodu je zásobovaná väčšina domov (67,5% podľa SODB 2021).

Zásobovanie navrhovanej zástavby pitnou vodou sa rieši napojením na existujúce rozvody pitnej vody v obci, predĺžením existujúcej rozvodnej siete. Na vodovod sa napojí aj obytná zástavba nepokrytá verejným vodovodom a rozvojová plocha č. 5, určená pre rozšírenie rekreačného komplexu. Vodovodná sieť je navrhnutá tak, že je v maximálnej miere zokruhovaná. Cieľom je zabezpečenie spoľahlivosti dodávok pitnej vody. Potrubie sa navrhuje z polyetylénových rúr DN 100 mm. Uloží sa v nespevnených zelených plochách pozdĺž ciest alebo v ich krajniciach.

V rámci hodnotenej územnoplánovacej dokumentácie bol vypracovaný podrobný výpočet súčasnej potreby vody pre súčasný rozsah zastavaného územia, ako aj budúcej potreby vody podľa rozsahu navrhovanej zástavby. Podľa tohto výpočtu sa ročná potreba vody zvýši z $107\,040 \text{ m}^3$ na $117\,658 \text{ m}^3$ v roku 2035 – v prípade úplného obsadenia všetkých navrhovaných nových rozvojových plôch. V nasledujúcej tabuľke je uvedená stručná rekapitulácia potreby vody.

Tab. Rekapitulácia potreby vody

	Súčasná potreba vody	Návrh. potreba vody
Ročná potreba vody (m^3/r)	107 040	117 658
Priemerná potreba vody Q_p (l/s)	3,394	3,731
Max. denná potreba vody Q_m (l/s)	5,431	5,969
Max. hodinová potreba vody Q_h (l/s)	9,775	10,745

3. Suroviny

Do katastrálneho územia obce Vyhne okrajovo zasahujú výhradné ložiská nerastných surovín, dobývacie priestory, chránené ložiskové územia:

- výhradné ložisko Hliník nad Hronom (345) – bentonit, s určeným dobývacím priestorom (DP) a chráneným ložiskovým územím (CHLÚ) pre BENOX, s.r.o. Banská Bystrica
- výhradné ložisko Hliník nad Hronom I. (853) – bentonit, s určeným dobývacím priestorom (DP) a chráneným ložiskovým územím (CHLÚ) pre REGOS, s.r.o. Bratislava

Do riešeného územia zasahujú prieskumné územia P8/15 - Hodruša-Hámre-Banská Štiavnica; nerasty, z ktorých možno priemyselne vyrábať kovy (Au-Ag, Cu-Pb, Zn rudy) a P8/11 - Hliník nad Hronom; bentonit, kaolinit, keramické íly a zeolit.

Z hodnotenej územnoplánovacej dokumentácie nevyplývajú osobitné požiadavky na spotrebu miestnych surovinových zdrojov.

4. Energetické zdroje

Elektrická energia

Obec Vyhne je zásobovaná elektrickou energiou odbočkami zo vzdušných vedení VN 22 kV z elektrizačnej siete SSE-D, a. s. Zo 110/22 kV transformovne v Žiari nad Hronom vychádza 22 kV vedenie č. 372, ktorého jedna vetva tvorí okružné vedenie okolo vstupnej časti a výrobného územia. Z nej sú k vonkajším transformačným staniciam prevedené vonkajšie VN odbočky. Vedenie č. 372 je prepojené s vedením č. 397, čo umožňuje jeho zásobovanie z dvoch strán (aj z 110/22 kV transformovne v Žarnovici). Z vonkajších elektrických vedení VN 22 kV odbočujú vonkajšie prípojky k transformačným staniciam. Celkový výkon a priestorové rozmiestnenie transformačných staníc postačuje súčasným potrebám obytného územia a občianskej vybavenosti.

Z hľadiska plánovaného rozvoja a z neho vyplývajúceho predpokladu nárastu spotreby elektrickej energie, nebudú existujúce transformačné stanice pri ich súčasnom výkone postačovať.

Pre zásobovanie rozvojových plôch č. 4 a 5 sa navrhuje nová transformačná stanica (s označením TS-A), s výkonom 400 kVA. Ďalšia nová transformačná stanica (TS-B) s výkonom 250 kVA sa zriadi v rozvojovej ploche č. 14. Na elektrickú sieť VN 22 kV budú napojené zemným káblovým vedením. Rekonštrukciou prejde transformačná stanica v areáli bývalých strojární a zvýšenie výkonu sa predpokladá aj v prípade ďalších transformačných staníc – v lokalite Rudno, chatovej osade. V zmysle zámerov SSE sa počíta s vybudovaním elektrického vedenia VN 22 kV do k.ú. Banky.

Pri výpočte energetickej bilancie sa uvažovalo s požadovaným výkonom 10,5 kW na 1 bytovú jednotku v rodinných domoch, pri koeficiente súčasnosti β 0,28-0,38. Spotreba elektrickej energie pre rozšírenie rekreačného územia je stanovená len na základe odhadu. Pri maximálnom využití kapacít navrhovaných rozvojových plôch bude celkový maximálny prírastok spotreby elektrickej energie 779. Je bilancovaný v nasledujúcej tabuľke.

Tab. Energetická bilancia navrhovaných rozvojových plôch

Číslo rozvojovej plochy	Kapacita	Požadovaný výkon Pp (kW)
1	9 b.j.	28
2	8 b.j.	25
4	14 b.j.	44
5	50 lôžok (vrátane intenzifikácie exist. Ubytovacích zariadení)	158
7	5 chát	5
8	60 chát	60
9	38 chát	38

Číslo rozvojovej plochy	Kapacita	Požadovaný výkon Pp (kW)
10	3 b.j.	10
11	3 b.j.	10
12	3 b.j.	10
13	-	10
14	19 b.j.	60
15	7 b.j.	22
prieluky	6 b.j.	19
navrh. zmiešané územie	89 b.j.	280
Spolu		779

Zemný plyn

Obec Vyhne je plynofikovaná - v sústredenej časti osídlenia. Na plynovod má napojenie 34,8% domového fondu (podľa SODB 2021). Zásobovanie zemným plynom je z vysokotlakového Pohronského plynovodu DN 300 PN 2,5 MPa prostredníctvom regulačnej stanice RS 3000 m³/h v lokalite Dolné Stupy. Plynovodná vysokotlaková prípojka pre obec Vyhne je napojená na nadradený plynovod v Bzenici (pri Hliníku nad Hronom). Z regulačnej stanice sú vyvedené tri samostatné strednotlakové výstupy, ktoré zásobujú miestny priemysel a obec. Miestna distribučná sieť v obci je strednotlaková, z oceleového potrubia s prevádzkovým tlakom 300 kPa.

S využívaním plynu pre vykurovanie, prípravu TÚV a varenie sa uvažuje v nových rozvojových plochách s obytnou funkciou, ktoré sú situované v sústredenej zástavbe - rozvojové plochy č. 4, 10, 14, vybrané prieluky (2) a navrhované zmiešané územie vyčlenené z areálu bývalých strojární. Zemným plynom budú zásobované aj rozvojové plochy č. 5 a 13. Zásobovanie zemným plynom bude z existujúcich, ako aj z navrhovaných strednotlakových rozvodov plynu. Potrubia navrhovaného plynovodu budú vedené v zelených plochách pri cestách, prípadne v ich telese, v súbehu s ostatnými inžinierskymi sieťami.

Spotreba zemného plynu bola vypočítaná podľa Technických podmienok prevádzkovateľa distribučnej siete. Pre odberateľa v kategórii domácnosť (IBV) sa uvažuje s využitím zemného plynu na varenie, vykurovanie a na prípravu teplej úžitkovej vody (TÚV). Územie podľa STN 73 0540-3 patrí do teplotnej oblasti 3. $HQ_{IBV} = 1,5 \text{ m}^3/\text{hod}$, $RQ_{IBV} = 2425 \text{ m}^3/\text{rok}$. Spotreba plynu bola vypočítaná pre navrhované plochy bývania, pre plochy občianskeho vybavenia a rekreácie je stanovená odhadom. Prírastok ročnej spotreby zemného plynu bude 322 525 m³/rok.

Tab. Rekapitulácia prírastku spotreby zemného plynu

Číslo rozvoj. plochy	Kapacita	Max. hodinový odber zemného plynu Q_H (m ³ /hod)	Ročná spotreba zemného plynu Q_R (m ³ /rok)
4	14 b.j.	19,6	33950
5	50 lôžok (vrátane intenzifikácie exist.)	4,2	7275
10	3 b.j.	4,2	7275
13	-	4,2	7275
14	19 b.j.	26,6	46075
prieluky	2 b.j.	2,8	4850
navrh. zmiešané územie	89 b.j.	124,6	215825
Spolu		186,2	322525

5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru

Nadradená dopravná infraštruktúra

Z hľadiska dopravnej dostupnosti má obec Vyhne výhodnú polohu v relatívnej blízkosti multimodálneho dopravného koridoru cestnej i železničnej dopravy vedeného v doline Hrona. Je reprezentovaný rýchlostnou cestou R1 Trnava – Banská Bystrica, cestou I. triedy č. I/65 Nitra – Zvolen a železničnou traťou nadregionálneho významu č. 121 (Šurany) – Nové Zámky – Zvolen. Uvedené dopravné trasy však riešeným územím neprechádzajú. Najbližšie napojenie na rýchlostnú cestu R1 je pri Bzenici.

Obec Vyhne je na cestu I/65 napojená prostredníctvom cesty III. triedy č. III/2493 Bzenica - Vyhne - Banská Štiavnica. Cesta III. triedy je v riešenom území upravená v kategórii C 7,5/60(50), v úseku nad obcou Vyhne je vzhľadom na náročnú konfiguráciu terénu táto kategória redukovaná na C 6,5/50.

Zariadenia a líniové stavby iných druhov dopravy sa v území nenachádzajú. Na trati č. 121 Palárikovo – Hronská Dúbrava, zabezpečujúcej spojenie s Bratislavou a Zvolenom, je najbližšia železničná zastávka v Bzenici, železničná stanica je v Žarnovici. Najbližšie letisko, zaradené do kategórie medzinárodných letísk, je na Sliači.

Nároky na výstavbu a rekonštrukciu miestnych ciest

Kostru dopravnej siete obce Vyhne tvorí cesta III. triedy. Predstavuje dopravnú os zastavaného územia obce, na ktorú sa z oboch strán napájajú krátke úseky miestnych ciest. Miestne cesty sú spevnené, prevažne asfaltové. Zaraďujú sa do kategórie C3 a D1. Vyššiu funkčnú triedu (C2) je možné priradiť miestnej ceste vedenej k rekreačným zariadeniam kúpaliska a hotela. Nárokom na dopravnú obsluhu zastavaného územia vyhovujú, niektoré miestne cesty však majú nevyhovujúce technické parametre – narušený povrchový kryt alebo nevhodné šírkové usporiadanie.

Existujúce miestne cesty funkčnej triedy C3 sa dobudujú, resp. upravujú v kategóriách MOK 6,5/30, prípadne MOK 6(7)/30. To predpokladá rekonštrukciu a šírkové úpravy

nevyhovujúcich úsekov miestnych ciest. Ostatné cesty funkčnej triedy D1 predstavujú len kratšie úseky, ktoré budú prebudované tak, ako to umožňujú priestorové pomery.

Navrhuje sa vybudovanie miestnej cesty funkčnej triedy C3 (resp. predĺženie existujúcej cesty) v kategórii MO 6,5/30. Zabezpečí dopravnú obsluhu časti navrhovanej rozvojovej plochy č. 4 a biatlonového areálu (rozvojová plocha č. 3). Upokojené cesty funkčnej triedy D1 zabezpečia dopravnú obsluhu navrhovaných rozvojových plôch č. 8, 9, 12, 14. Ostatné navrhované rozvojové plochy sú dopravne prístupné z existujúcich ciest. Na ukončení navrhovaných i existujúcich slepých ciest s dĺžkou nad 100 m, ktoré nie je možné zokruhovať, je potrebné vybudovať obratiská.

Poľnohospodárske a lesné pozemky v katastrálnom území, ako aj rozptýlené osídlenie, sú sprístupnené poľnými cestami. Hlavné poľné a lesné cesty a cesty sprístupňujúce rozptýlené osídlenie sa navrhujú rekonštruovať v parametroch P(6)4,5/30 (podľa ON 736118) s výhybňami a so spevneným povrchom, ostatné v parametroch P3,5(3,0)/30.

Nároky na výstavbu a rekonštrukciu nemotoristických komunikácií

Chodníky pozdĺž cesty III. triedy sú vybudované len na krátkom úseku v centre obce (od kultúrneho domu po bytové domy) a tiež v okolí bytových domov. V iných úsekoch cesty chodníky chýbajú najmä pre stiesnené priestorové pomery. Pozdĺž miestnych ciest chodníky taktiež nie sú vybudované.

Chodník pre chodcov by bolo žiaduce dobudovať na celom prieťahu cesty III. triedy zastavaným územím obce (podľa priestorových možností). Ďalej by sa mal chodník pre chodcov vybudovať popri miestnej ceste funkčnej triedy C2, zabezpečujúcej prístup do rekreačného komplexu, ako aj popri navrhovanej miestnej ceste funkčnej triedy C3, aspoň po koniec rozvojovej plochy č. 4. Vybudujú sa ako aspoň jednostranné chodníky so šírkou min. 1,5 m. V uliciach s navrhovanými upokojenými cestami (zjazdovými chodníkmi) nie je segregácia dopravy nevyhnutná.

Samostatné cyklotrasy v riešenom území nie sú. Cyklotrasy sú vyznačené cykloturistickým značením na ceste III. triedy, miestnych cestách, lesných a poľných cestách. V riešenom území je hustá sieť cyklotrás, určených najmä pre horské bicykle (MTB).

Nároky na zariadenia cestnej dopravy

Verejné plochy statickej dopravy sa nachádzajú v ťažiskových priestoroch pri zariadeniach občianskej vybavenosti a bytových domoch. Kapacitne postačujú súčasným potrebám. Väčšie odstavné plochy sú pri zariadeniach cestovného ruchu. Pre odstavovanie motorových vozidiel sa ďalej využívajú pridružené priestory ciest - zatrávnené krajnice. Odstavné plochy pre rodinné domy sú zabezpečované na pozemkoch rodinných domov – v garážach alebo na spevnených plochách. S týmto riešením sa počíta aj v navrhovanej obytnej zástavbe. Na pozemku každého rodinného domu musí byť zabezpečená možnosť odstavenia minimálne dvoch osobných vozidiel.

Parkoviská bude ďalej potrebné budovať pre potreby prípadných nových zariadení občianskej vybavenosti. S vlastnými kapacitami statickej dopravy treba uvažovať v prípade

rekreačných zariadení. Súčasťou zámeru transformácie časti areálu bývalých strojární je aj využitie bývalej výrobnéj haly ako parkovacej budovy s kapacitou 105 parkovacích miest. Z väčšej časti bude táto kapacita využívaná pre potreby plánovaného apartmánového bývania, zvyšná kapacita bude prenajímaná pre návštevníkov akvaparku.

V obci je na ceste III. triedy šesť autobusových zastávok. Zastávky nemajú vybudované zastávkové pruhy. Podľa priestorových možností sa odporúča dobudovanie zastávkových pruhov. Nové zastávky nie sú navrhované.

II. Údaje o výstupoch

1. Ovzdušie

Nepredpokladá sa vznik žiadnych veľkých ani stredných zdrojov znečistenia ovzdušia. Nenavrhujú sa žiadne nové plochy pre výrobu. V obytnom území obce a jeho navrhovanom rozšírení je podľa záväzných regulatívov povolená len drobná remeselná výroba a výrobné služby bez negatívnych a rušivých vplyvov. Uvedené opatrenia predstavujú účinnú prevenciu znečisťovania ovzdušia zápachom a škodlivými látkami.

2. Voda

Odkanalizovanie a čistenie splaškových vôd

V obci Vyhne nie je dobudovaná celoobecná splašková kanalizácia. Verejnú kanalizáciu má 32,3% domového fondu (podľa SODB 2021). Čiastkové úseky kanalizácie boli vybudované pre odkanalizovanie bytových domov. Ukončené sú v štrbinových nádržiach v nevyhovujúcom stave. Odpadové vody sa zhromažďujú do žump rodinných domov, zariadení občianskej vybavenosti a výroby a sú likvidované individuálne vlastníkami nehnuteľností. Pre obec bola vybudovaná spoločná čistiareň odpadových vôd (ČOV) pre Pivovar Steiger a Obec Vyhne s časťou hlavného kanalizačného zberača. ČOV je lokalizovaná v k.ú. Bzenica.

Dažďové vody sú odvádzané povrchovo, prirodzeným vsakom cez priepustné vrstvy, rigolmi a priekopami.

Systém existujúcej kanalizácie obce sa zachováva, s predpokladom jej rekonštrukcie. Navrhuje sa dobudovanie splaškovej kanalizácie v existujúcej sústredenej zástavbe, ako aj odkanalizovanie nových rozvojových plôch, určených pre funkciu bývania, občianskeho vybavenia a rozšírenie rekreačného komplexu. V navrhovaných koridoroch miestnych ciest bude kanalizačné potrubie umiestnené pod vozovkou, resp. v zelenom páse. Splaškové vody budú čistené v existujúcej čistiarni odpadových vôd v k.ú. Bzenica. V prípade existujúcej chatovej a záhradkárskej osady a navrhovaných plôch pre individuálnu chatovú rekreáciu, ktoré nie je reálne napojiť na splaškovú kanalizáciu, sa počíta s budovaním nepriepustných žump a domových čistiarní odpadových vôd.

Návrhové množstvo splaškových odpadových vôd bolo vypočítané odvodením z výpočtu potreby pitnej vody. Za predpokladu úplného obsadenia všetkých nových rozvojových plôch novou výstavbou, navrhovaných v hodnotenej územnoplánovacej dokumentácii, bude ku koncu návrhového obdobia územnoplánovacej dokumentácie (r. 2035) ročné množstvo splaškových vôd predstavovať 117 658 m³.

Tab. Rekapitulácia odtokového množstva splaškových odpadových vôd

Návrh. množstvo splaškových vôd	
Ročné množstvo splaškových vôd Q_r (m^3/r)	117 658
Priemerné denné množstvo splašk. vôd Q_p (l/s)	3,731
Max. denné množstvo splaškových vôd Q_m (l/s)	5,969
Max. hodinové množstvo splaškových vôd Q_h (l/s)	10,745

3. Odpady

Zber a likvidácia netriedeného komunálneho odpadu sa zabezpečuje na regionálnu skládku odpadu. Zavedený je separovaný zber druhotných surovín. V roku 2020 bol v obci otvorený zberný dvor.

V návrhu územného plánu obce sú zahrnuté odporúčania rozširovať triedený zber odpadu a odpad v maximálnej miere recyklovať, zvyšovať podiel zhodnocovaného odpadu a sortiment separovaných komodít v zmysle cieľov programov odpadového hospodárstva obce, okresu a kraja. Odporúča aj v navrhovaných uliciach rozmiestniť zberné nádoby na zber triedeného odpadu.

Rastom počtu obyvateľov v území v zmysle riešenia navrhovaného v hodnotenej územnoplánovacej dokumentácii do konca návrhového obdobia dôjde aj k nárastu potenciálnej produkcie komunálneho odpadu. V prípade súčasne navrhovaného opatrenia zvýšenia podielu zhodnocovaného odpadu by sa množstvo ďalej nezhodnocovaného (skládkovaného) odpadu nezvýšilo.

ŠGÚ DŠ eviduje v riešenom území štyri nelegálne skládky (v zastavanom území a jeho blízkosti). Je tu evidovaná environmentálna záťaž ZH (010) / Vyhne – areál Stredoslovenských strojární Sitno (v registri A - pravdepodobná environmentálna záťaž). Hodnotená územnoplánovacia dokumentácia počíta s úplnou rekultiváciou skládok odpadu a environmentálnej záťaže.

4. Hluk a vibrácie

Prípustné hodnoty určujúcich veličín hluku určuje vyhláška č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení neskorších predpisov.

Zastavaným územím obce Vyhne prechádza cesta III. triedy. Vzhľadom k minimálnym intenzitám dopravy na ceste III. triedy nie je zastavané územie obce nadmerne zaťažované negatívnymi vplyvmi dopravy. V hodnotenej ÚPD sa mimo zastavaného územia v cestnom ochrannom pásme nenavrhujú žiadne plochy pre výstavbu a v zastavanom území sa navrhuje len vyplnenie niekoľkých voľných prieluk pri ceste III/2493.

5. Žiarenie a iné fyzikálne polia

Väčšina riešeného územia spadá do oblasti so stredným radónovým rizikom, len miestami je radónové riziko nízke. Vo východnej a západnej časti zastavaného územia obce je prognózované zvýšené radónové riziko (nad 4 ppm). V územnoplánovacej dokumentácii je stanovená ako podmienka „pred výstavbou obytných budov v území so stredným a zvýšeným radónovým rizikom realizovať stavebné opatrenia na jeho elimináciu na prípustnú hodnotu podľa vyhlášky č. 98/2018 Z. z.“

Podľa prílohy A.2 STN 73 0036 Seizmické zaťaženia stavebných konštrukcií je riešené územie zaradené do 6-7° MSK-64.

Navrhované riešenie hodnotenej územnoplánovacej dokumentácie nepredpokladá vznik nových zdrojov žiarenia.

6. Doplnujúce údaje

Údaje o iných výstupoch v podobe zásahov do prostredia nie sú v rozsahu územia riešeného územného plánu obce Vyhne relevantné.

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia

Obec Vyhne (okres Žiar nad Hronom, Banskobystrický kraj) leží v severozápadnej časti Štiavnických vrchov v úzkej doline ústiacej do doliny Hrona. Reliéf je hornatinový zo zrudnených treťohorných andezitov, ryolitov a ich tufov, z druhohorných kremencov, bridlíc a treťohorných eocénnych numulitických vápencov. Prevládajú bukové a jedľové lesy, len okolie obce je odlesnené. Nadmorská výška riešeného územia je od 260 do 820 m n.m., stred obce je vo výške 350 m n.m. Najvyššiu výšku dosahuje pod vrcholom Banského vrchu, najnižšiu na hranici s k.ú. Bzenica pri Ostružlianskom potoku.

Riešené územie pre územný plán obce je vymedzené administratívno-správnymi hranicami obce, t. j. celým katastrálnym územím obce. Katastrálne územie je celistvé, má kompaktný tvar. Má výmeru 1834,4 ha. Hustota osídlenia dosahuje 63,6 obyvateľov na km², čo je pod úrovňou celoštátneho priemeru (110 obyv./ km²). Riešené územie hraničí s nasledujúcimi katastrálnymi územiami:

- na severe s k.ú. Hliník nad Hronom
- na východe s k.ú. Repište, k.ú. Banky
- na juhu s k.ú. Banská Hodruša, k.ú. Dolné Hámre, k.ú. Žarnovica
- na západe s k.ú. Bzenica

Katastrálne hranice s k.ú. Žarnovica, k.ú. Banská Hodruša, k.ú. Dolné Hámre sú súčasne hranicou s okresom Žarnovica. Katastrálna hranica s k.ú. Banky predstavuje hranicu s okresom Banská Štiavnica. Katastrálne hranice prebiehajú zväčša bez nápadných ohraničujúcich prvkov lesnými porastmi. Na západe vedú po vrcholoch častou hornatiny.

II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia – podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Reliéf a horninové prostredie

Riešené územie z hľadiska geomorfologického členenia patrí do alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorne Západné Karpaty, oblasti Slovenské stredohorie, celku Štiavnické vrchy, podcelku Hodrušská hornatina, v rámci ktorej je vymedzená časť Vyhnianska brázda.

Reliéf je hornatinový, s rozpätím nadmorskej výšky od 260 do 820 m n.m., stred obce je vo výške 350 m n.m. Najvyššiu výšku dosahuje pod vrcholom Banského vrchu, najnižšiu na hranici s k.ú. Bzenica pri Ostružlianskom potoku.

Horninové prostredie pozostáva zo zrudnených trefohorných andezitov, ryolitov a ich tufov, z druhohorných kremencov, bridlíc a trefohorných eocénných numulitických vápencov. Mezozoické horniny vystupujú priamo v podloží neovulkanitov štiavnického stratovulkánu. Zastúpené sú horninami spodného a stredného triasu. Komplex reprezentujú pieskovce, bridlice, vápence a dolomity.

Neogén je v riešenom území zastúpený formáciou neovulkanitov – sopečnými tufmi a tufitmi (baden – spodný panón), andezitovými prúdmi – pyroxenické a amfibolicko-pyroxenické andezity (baden – sarmat), ryolitmi (vrchný sarmat – spodný panón). Najväčšia časť vznikla koncom bádenu v druhej andezitovej fáze. Pyroklastiká andezitov a ryolitov sú vyvinuté v tufovom a tufitovom vývoji s blokmi vulkanických hornín v jemno až strednozrnnej sopečnej popolovej hmote ako tufobrekcie a aglomeráty. Okrem subsekventných a finálnych vulkanitov a triasových dolomitov sa tu nachádzajú aj hlbinné a žilné magmatity – granity.

Kvartér tvoria deluviálne a fluviálne sedimenty. Deluviálne sedimenty tvoria málo mocné vrstvy na úpätí svahov. Spravidla sú zastúpené len hlinítokamenitými sutinami. Fluviálne sedimenty vyplňajú údolie Vyhnianského potoka. Sú tvorené prevažne zahlieneným štrkopiesčitým materiálom. Vo vrchnej časti náplavov prevládajú hliny, hlbšie pribúda štrkovej zložky.

2. Klimatické pomery

Podľa klimaticko-geografického členenia (Atlas krajiny SR, 2002) spadá menšia, západná časť riešeného územia do mierne teplej oblasti (M) a okrskov M3 - mierne teplý, mierne vlhký, pahorkatinový až vrchovinový a M6 - mierne teplý, vlhký, vrchovinový. Vyššie polohy katastrálneho územia spadajú do chladnej oblasti (C), okrsku C1 mierne chladného.

Mierne teplá oblasť má priemerný počet letných dní v roku menej ako 25. Júlový priemer teploty je vyšší ako 16 °C. V chladnej oblasti, okrsku C1 je júlový priemer teploty medzi 12°C a 16 °C.

Priemerná ročná teplota na stanici Žiar nad Hronom je 8,1 °C. Najteplejším mesiacom je júl a najchladnejším január. Priemerný počet letných dní v roku (viac 25 °C) je 45. Priemerný počet ľadových dní v roku (menej 0,1 °C) je 40. V riešenom území je oproti stanici Žiar nad Hronom, ktorá spadá do teplej oblasti, priemerná teplota nižšia.

Ročný úhrn zrážok je 650 – 800 mm, pričom dolná hranica platí pre nižšie položené časti, horná hranica sa týka vrcholových častí pohorí. Najviac zrážok pripadá na letné mesiace (jún a júl), naopak minimálne množstvo spadne od januára do apríla. Priemerný počet dní so zrážkami viac ako 1 mm je 98,2 dní, viac ako 5 mm 45,5 dní. Snehová pokrývka sa v oblasti vyskytuje v priemere 50,2 dní ročne a jej priemerná výška je 12,3 cm.

Tab.: Priemerné mesačné teploty v °C – stanica Žiar nad Hronom

Rok	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
8,1	-3,0	-0,7	3,3	6,8	13,5	17,0	18,2	17,3	13,4	8,5	3,9	-0,7

Zdroj: SHMÚ

Tab.: Priemerné mesačné zrážky v mm – stanica Žiar nad Hronom

Rok	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
650	44	38	38	47	65	77	63	71	56	42	55	64

Zdroj: SHMÚ

Tab.: Častosť smerov vetra v % – stanica Žiar nad Hronom

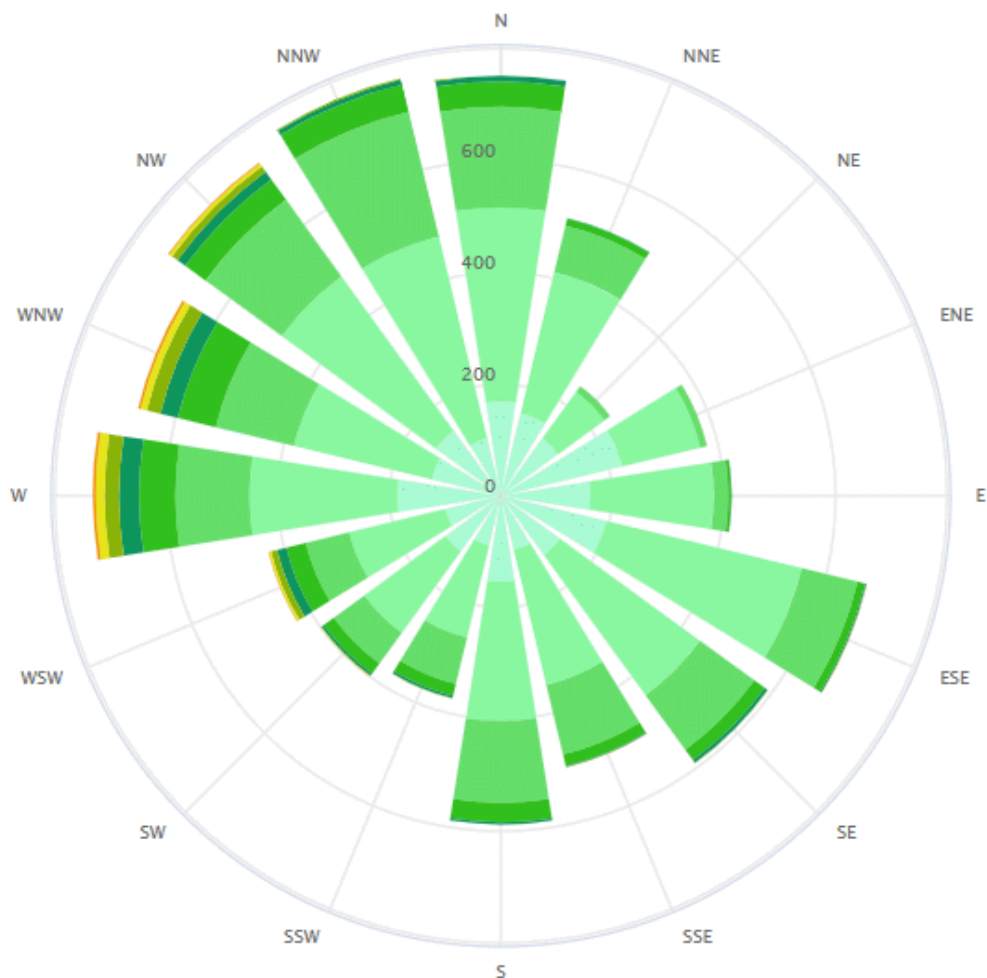
S	SV	V	JV	J	JZ	Z	SZ	Bezv.
9,5	2,6	6,1	6,0	13,4	7,3	8,9	10,1	30,5

Zdroj: SHMÚ

Prúdenie, smer a rýchlosť vetra ovplyvňujú predovšetkým orografické pomery. V zimnom období sú veterné pomery ovplyvňované cirkulačnými pomermi ázijskej anticyklóny, islandskej a stredomorskej níše. V jarnom období je v dôsledku častého, nestabilného zvrstvenia atmosféry najmenšia početnosť výskytu bezvetria. Prevládajúcim vzdušným prúdením v doline Hrona je severojužné, v riešenom území aj vzhľadom na dolinu potoka prevláda prúdenie zo severozápadu. Všeobecne však oblasť patrí k relatívne málo veterným oblastiam s priemernou rýchlosťou vetra 1 – 2,5 m/s.

Z hľadiska zataženia územia prízemnými inverziami riešené územie spadá do kategórie mierne inverzných polôh.

Obr.: Veterná ružica

Zdroj: www.meteoblue.com

3. Ovzdušie – stav znečistenia ovzdušia

Miestnym zdrojom znečisťovania ovzdušia je priemyselná výroba (pivovar). Obec je plynofikovaná, znečistenie z malých zdrojov lokálnych kúrenísk je preto nevýznamné. Hlavnou príčinou znečistenia ovzdušia v riešenom území je však diaľkový prenos plyných exhalátov a prachových častí zo zdrojov mimo katastrálneho územia obce, z výroby hliníka v Žiari nad Hronom. V súvislosti s navrhovaným riešením sa vznik nových zdrojov znečisťovania ovzdušia nepredpokladá.

Tab. Množstvo vyprodukovaných emisií v okrese Žiar n/Hr. podľa znečisťujúcich látok v t/rok

Rok	TZL	SO ₂	NO _x	CO	TOC
2014	177,058	2348,637	746,748	14640,079	157,625
2015	162,435	1830,377	678,724	14660,948	190,316
2016	176,645	2973,985	705,164	18437,417	265,086
2017	199,251	2641,868	816,615	17038,802	209,656
2018	194,060	2177,367	732,598	16937,874	189,586

Zdroj: NEIS

4. Vodné pomery

Hydrologické pomery

Z hľadiska tvorby povrchového odtoku sa územie nachádza vo vrchovinno-nízinnej oblasti s režimom odtoku, ktorý zodpovedá dažďovo-snehovému typu. Maximálny prietok majú vodné toky vo februári až apríli a minimálny prietok v septembri, decembri a januári. K výraznému podružnému zvýšeniu vodnosti dochádza koncom jesene.

Hydrologicky riešené územie náleží do povodia rieky Hron. Patrí k veľkým slovenským riekam – tok II. rádu s celkovou dĺžkou 284 km a plochou povodia 5464,5 km². Pre Hron je charakteristický dažďovo-snehový typ režimu odtoku s vysokou vodnosťou vo februári až apríli a s minimálnymi vodnými stavmi v septembri. Výrazné podružné zvýšenie sa prejavuje koncom jesene a začiatkom zimy. Hron samotným riešeným územím nepreteká.

Zastavaným územím obce tečie Vyhniansky potok, (ČHP 4-23-04-081), kde priberá svoj ľavostranný prítok Klokočský potok. Mimo zastavaného územia obce tečie Ostružliansky potok, ktorý sa v k.ú. Bzenica vlieva do Vyhnianskeho potoka ako jeho pravostranný prítok. Vyhniansky potok sa pri Bzenici vlieva do Hrona v nadmorskej výške 221 m n.m. Vyhniansky potok má dĺžku 13,9 km a vyteká z tajchu Rozgrund v Štiavnických vrchoch v nadmorskej výške 702 m n.m.

Podľa prílohy č. 1 a 2 vyhlášky č. 174/2017 Z.z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov, náleží Vyhniansky potok do zoznamu vodohospodársky významných vodných tokov a zoznamu vodárenských vodných tokov.

Hydrogeologické pomery

Podľa Hydrogeologickej rajonizácie Slovenska (SHMÚ 1984) patrí riešené územie do hydrogeologického rajóna V 088 Neovulkanity severných svahov Štiavnických vrchov a Javoria.

Geologická stavba územia nevytvára priaznivejšie podmienky pre sústreďovanie väčšieho množstva podzemných vôd. Kolektorom podzemnej vody sú sedimenty kvartéru a piesčité a štrkovo-piesčité polohy neogénu. Územie vulkanického komplexu je na pramene chudobné, výdatnosť nad 0,5 l/s je vzácna. Sú obvyčajne puklinovo-vrstevného typu a vyvierajú na styku prúdov andezitu a s menej priepustnými sedimentmi. Podzemná voda je dopĺňaná zo zrážok. Koeficient filtrácie môže dosahovať hodnoty rádovo $k_f = 10^{-5} - 10^{-7}$ m/s.

Kvalita povrchových a podzemných vôd

Kvalita vody vo vodných tokoch riešeného územia nebola zisťovaná – v riešenom území sa nenachádza monitorovaný vodný tok. Predpokladá sa nízka miera znečistenia, keďže riešené územie je pramennou oblasťou. To sa odráža aj v nízkom potenciálnom znečistení podzemných vôd. Podzemné vody sa podľa údajov na www.beiss.sk zaraďujú prevažne do 2. triedy kvality (41,5%) a 3. triedy kvality (41,5%), 4. triedy kvality (15,5%). Zdrojom

znečistenia sú odpadové splaškové vody z domácností, nakoľko v obci nie je dobudovaná kanalizácia.

V zmysle Nariadenia vlády SR č. 174/2017 Z.z. boli poľnohospodársky využívané pozemky v riešenom území ustanovené zraniteľnou oblasťou podľa §34 Zákona č. 364/2004 Z.z. (vodný zákon) v znení neskorších predpisov.

5. Pôdne pomery

Charakteristika pôdných pomerov

Z hľadiska pôdných typov sú v riešenom území vyvinuté prevažne hnedé lesné pôdy (kambizeme). Ich vznik bol podmienený permacídnym vodným režimom, typickým pre oblasti s dostatkom vody zo zrážok a nižšími teplotami obmedzujúcimi výpar. Vznikli na miestach s listnatými lesmi. Na strmých svahoch sa miestami vyskytujú rendziny, kde sa striedajú s kambizemami. Rendziny sú pôdy viazané na karbonátové substráty, textúrne prevažne stredne ťažké hlinité, až menej ťažké ílovitohlinité. Sú často výrazne kamenité a plytké.

Komplexnú informáciu o pôdných typoch, pôdných druhoch, pôdotvornom substráte a sklonitosti reliéfu na poľnohospodárskej pôde poskytujú bonitované pôdnoekologické jednotky (BPEJ). V riešenom území sa podľa hlavných pôdných jednotiek vyskytujú (s uvedením kódu hlavnej pôdnej jednotky v rámci BPEJ):

- 61 – kambizeme typické, kambizeme typické kyslé, kambizeme luvizemné na minerálne bohatých zvetralinách vulkanitov, stredne ťažké (lokálne kambizeme andozemné)
- 81 – kambizeme (typ) na vulkanických horninách, na výrazných svahoch: 12-25°, stredne ťažké až ťažké
- 92 – rendziny typické na výrazných svahoch: 12-25°, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)

Kvalita pôdy a ohrozujúce faktory

V riešenom území sú len poľnohospodárske pôdy nízkej kvality - podľa BPEJ zaradené do 6., 7. a 9. skupiny kvality z celkovo 9 skupín kvality podľa zákona č. 220/2004 Z.z. Najkvalitnejšiu pôdu v k.ú. Vyhne podľa Nariadenia vlády SR č. 58/2013 Z.z. predstavuje pôda s kódom BPEJ: 0705011, 0761212, 0761242, 0761412, 0781682, 0781683, 0781782, 0792882, 0861242, 0861412, 0861442. Hydromelioračné zariadenia na poľnohospodárskej pôde nie sú vybudované.

Vodná erózia mierne postihuje strmšie svahy so sklonom nad 12°, najmä ak sú nedostatočne chránené vegetáciou. Vodnej erózii napomáha pôdny kryt kambizemí, ktoré sú málo odolné voči eróznej degradácii. Vodná erózia sa v riešenom území prejavuje prevažne výmoľovou eróziou a hĺbkovou korytovou eróziou vodných tokov.

Kontaminácia pôdy v dotknutom území nebola zisťovaná.

6. Fauna, flóra

Vegetácia

Na základe fytogeografického členenia Slovenska (Atlas krajiny SR) patrí záujmové územie do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpaticum occidentale*), obvodu pred karpatskej flóry (*Praecarpaticum*), okresu Slovenské stredohorie a podokresu Štiavnické vrchy.

Lesná vegetácia

Potenciálna prirodzená vegetácia je taká vegetácia, ktorá by sa v riešenom území vyvinula bez antropogénneho vplyvu. V riešenom území sú podľa Atlasu krajiny (2002) nasledovné jednotky potenciálnej prirodzenej vegetácie s drevinovou skladbou:

- karpatské dubovo-hrabové lesy (*C – Carici pilosae-Carpinetum*) – nachádzali sa na svahoch pohoria, mimo vrcholových polôh. Ide o spoločenstvá drevín dub zimný (*Quercus petraea*), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), javor poľný (*Acer campestre*) a bylín ako ostrica chlpatá (*Carex pilosa*), zubačka cibulkonosná (*Dentaria bulbifera*), mliečnik mandľolistý (*Tithymalus amygdaioides*).
- podhorské bukové lesy (*Fs – Fagenion p.p., Dentario bulbiferae-Fagetum*) – táto jednotka sa v riešenom území nachádza len v najvyšších polohách. Reprezentovaná je lesnými spoločenstvami druhov buk lesný (*Fagus sylvatica*), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), javor horský (*Acer platanoides*) a bylín ako ostrica chlpatá (*Carex pilosa*), zubačka cibulkonosná (*Dentaria bulbifera*), kostrava horská (*Festuca drymeja*), lipkavec marinkový (*Gallum odoratum*)
- bukové a jedľovo-bukové lesy (*F – Dentario glandulosae-Fagetum*) – táto jednotka, spolu s predchádzajúcou, pokrýva najvyššie položené lokality. Patria sem spoločenstvá zmiešaných lesov, ktoré vytvára buk lesný (*Fagus sylvatica*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), jedľa biela (*Abies alba*), zubačka žliazkatá (*Dentaria glandulosa*), zubačka deväťlistá (*Dentaria enneaphyllis*).

Reálna vegetácia, nachádzajúca sa v danom území sa od prirodzenej vegetácie výrazne neodlišuje. Lesné porasty stále pokrývajú väčšinu riešeného územia. Sú zaradené hlavne ako hospodárske lesy (71%), zvyšok pripadá na ochranné lesy. Najväčšie zastúpenie z hľadiska drevinového zloženia má buk (56,6%), hrab (11,7%), dub (11,3%). Menej je zastúpený javor (5,1%), jedľa (4,9%) a smrek (4,4%). Oproti stavu z 80. rokov 20. storočia sa znížilo zastúpenie ihličnatých drevín v prospech listnatých drevín. Lesné plochy majú výmeru 1243 ha, t.j. 67,8% z celkovej výmery katastrálneho územia.

Nelesná drevinová vegetácia

Nelesná drevinová vegetácia líniového charakteru je rozptýlená na trvalých trávnych porastoch, vo výmoľoch a v podobe sprievodných porastov vodných tokov. Drevinová skladba je rôznorodá a závisí od polohy a nadmorskej výšky. V rámci krovinnej etáže sa často vyskytujú svíb krvavý (*Swida sanguinea*), hloh obyčajný (*Crataegus laevigata*), hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), krušina jelšová

(*Frangula alnus*), ruža šípová (*Rosa canina*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), baza čierna (*Sambucus nigra*), zemolez čierny (*Lonicera nigra*), čremcha strapcovitá (*Padus racemosa*), bršlen európsky (*Euonymus europaeus*), vtáčí zob obyčajný (*Ligustrum vulgare*). Nelesná drevinová vegetácia nie je vyčlenená ako osobitný druh pozemku a je zahrnutá zväčša v rámci trvalých trávnych porastov. V grafickej časti je ako nelesná drevinová vegetácia vyznačená aj plocha lesných porastov, ktoré vznikli samovoľnou sukcesiou a nie sú súčasťou lesných pozemkov.

Trvalé trávne porasty

Trvalé trávne porasty predstavujú spoločenstvá stepného charakteru – lúky a pasienky. V riešenom území predstavujú dominantné využitie poľnohospodárskej pôdy. Vytvárajú menšie plochy na svahoch, v prechodovej polohe medzi zastavaným územím a lesnými porastmi. Trvalé trávne porasty sú rozčlenené lesnou a nelesnou drevinovou vegetáciou, s ktorou miestami vytvára tzv. mozaikové štruktúry. Vyvinuli sa prevažne hospodárením človeka v rámci rozptýleného osídlenia. V súvislosti so zmenou spôsobu života, vyľudňovaním hospodárskych usadlostí a ich premenou na víkendové chalupy, ale aj so zmenou dodavateľsko-odberateľských vzťahov pri zužitkovaní poľnohospodárskych produktov sa mení využívanie zeme. Kosia sa obyčajne len lúky v bezprostrednej blízkosti domov, ostatné degradujú. Nevypásané pasienky zarastajú krovinami. Zmena lúčnych biotopov sa prejavuje ochudobnením biodiverzity, hlavne o druhy viazané na pôvodné spoločenstvá. Trvalé trávne porasty majú výmeru 425,7 ha, t.j. 23,2 % z celkovej výmery katastrálneho územia.

Orná pôda

Najnižšiu ekologickú hodnotu vykazujú agrocenózy na ornej pôde. Orná pôda má zanedbateľný podiel na celkovej výmere poľnohospodárskej pôdy. Má výmeru len 2,1 ha.

Sídelná vegetácia

Vegetácia v zastavanom území má kultúrny charakter, väčšinou ide o synantropnú vegetáciu. Tvorí ju predovšetkým vegetácia úžitkových záhrad a okrasných plôch pri rodinných domoch. Záhrady majú celkovú výmeru 24,5 ha. Väčšie plochy verejnej zelene sa v obci nenachádzajú. Plochy s parkovými úpravami sa nachádzajú pri kultúrnom dome, vo vnútroblokoch medzi bytovými domami. V drevinovej skladbe výsadby na verejných priestranstvách prevládajú ihličnaté dreviny - smrek, jedľa, tuja.

Tab. Prehľad úhrnných hodnôt druhov pozemkov v m² za katastrálne územie Vyhně

Druh pozemku	výmera v m ²
orná pôda	21135
chmeľnice	0
vinice	0
záhrady	457610
ovocné sady	106991
trvalé trávne porasty	4256515
lesné pozemky	12429627
vodné plochy	85756
zastavané plochy a nádvoria	441937
ostatné plochy	544810
spolu – k.ú.	18344381

Zdroj: GKÚ Bratislava www.katasterportal.sk (2020)

Živočíšstvo

Podľa zoogeografického členenia (Čepelák, 1980) patrí riešené územie do živočíšneho regiónu Západné Karpaty, južného okrsku. Podľa terestrického biocyklu leží dotknuté územie v provincii listnatých lesov – podkarpatský úsek. Podľa limnického biocyklu patrí územie do Pontokaspickej provincie, podunajského okresu, stredoslovenskej časti (Miklós, Hrnčiarová et al. 2002).

V riešenom území sa nachádza rôznorodé prostredie, ktoré vytvára podmienky pre rôzne živočíšne druhy. Nachádzajú sa tu živočíchy viazané na listnaté lesy, ale aj živočíšstvo lúk, pasienkov, polí, sídiel. Viaceré druhy, ktoré sa územím bežne vyskytovali len v nedávnej minulosti, sa dnes z tohto okolia vytratil celkom, alebo sú zriedkavé.

Zoocenózy listnatých lesov charakterizujú indikačné druhy avifauny typické pre listnaté lesy. Sú to predovšetkým brhlík lesný (*Sitta europaea*), sojka škriekavá (*Garrulus glandarius*), holub plúžik (*Columba oenas*), kukučka jarabá (*Cuculus canorus*), sýkorka bielolíca (*Parus major*), sýkorka belasá (*Parus caeruleus*), ďateľ veľký (*Dendrocopos major*), tesár čierny (*Dryocopus martius*), pinka lesná (*Fringilla coelebs*), glezg lesný (*Coccothraustes coccothraustes*), kôrovník dlhoprstý (*Certhia familiaris*), muchárik bielokrky (*Ficedula albicollis*), drozd čierny (*Turdus merula*), drozd plavý (*Turdus philomelos*), sova obyčajná (*Strix aluco*), myšiak lesný (*Buteo buteo*), včelár lesný (*Pernis apivorus*), zo vzácnejších druhov vtákov ojedinele aj výr skalný (*Bubo bubo*), orešnica perlavá (*Nucifraga caryocatactes*), jariabok hôrny (*Tetrastes bonasia*). Drobné zemné cicavce v lesnom komplexe zastupuje ryšavka žltohrdlá (*Apodemus flavicollis*), hrdziak hôrny (*Clethrionomys glareolus*), plch veľký (*Glis glis*) a piskor obyčajný (*Sorex araneus*). Z netopierov sa vyskytuje netopier fúzatý (*Myotis mystacinus*) i ďalšie druhy, vrátane vzácného podkovára veľkého (*Rhinolophus ferrumequinum*). Z drobných cicavcov je to veverica stromová (*Sciurus vulgaris*), kuna hôrna (*Martes martes*), z väčších cicavcov srnec hôrny (*Capreolus capreolus*), jeleň lesný (*Cervus elaphus*), sviňa divá (*Sus scropha*).

Zoocenózy lúk a pasienkov - z typických obyvateľov lúčnych biotopov sa z obojživelníkov vyskytujú ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), bežne sa vyskytujú tri druhy skokanov - skokan zelený (*Pelophylax esculentus*), skokan hnedý (*Rana temporaria*) a skokan štíhly (*Rana dalmatina*), pomerne hojná je salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*) a mlok obyčajný (*Triturus vulgaris*), z plazov jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*), jašterica múrová (*Lacerta muralis*), jašterica obyčajná (*Lacerta agilis*), jašterica zelená (*Lacerta viridis*), slepúch lámavý (*Anguis fragilis*), užovka hladká (*Coronella austriaca*), užovka obyčajná (*Natrix natrix*), užovka stromová (*Elaphe longissima*), z vtákov v prostredí lúk loví orol krikľavý (*Aquila pomarina*), žije tu jarabica poľná (*Perdix perdix*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), chrapkáč poľný (*Crex crex*), cibík chocholatý (*Vanellus vanellus*), škovránok poľný (*Alauda arvensis*), strnádka žltá (*Emberiza citrinella*), strnádka lúčna (*Emberiza calandra*), Z cicavcov sa vyskytuje jež obyčajný (*Erinaceus europaeus*), bielozubka bielobruchá (*Crocidura leucodon*), krt obyčajný (*Talpa europaea*), zajac poľný (*Lepus europaeus*), myška drobná (*Micromys minutus*), syseľ obyčajný (*Citellus citellus*), líška hrdzavá (*Vulpes vulpes*), lasica obyčajná (*Mustella nivalis*), jazvec obyčajný (*Meles meles*) a srnec lesný (*Capreolus capreolus*).

Biotopy ľudských sídel viažu na seba synantropné druhy živočíchov – vrabca domového (*Passer domesticus*), žltochvosta domového (*Phoenicurus ochruros*), belorítku domovú (*Delichon urbica*). Z cicavcov je to krt obyčajný (*Talpa europaea*), myš domová (*Mus musculus*), potkan hnedý (*Rattus norvegicus*), jež obyčajný východoeurópsky (*Erinaceus europaeus*).

7. Krajina

Štruktúra krajinného obrazu, scenéria

Za najvýznamnejšie faktory, ktoré podmieňujú estetický ráz kultúrnej krajiny, sa považuje druh a hustota osídlenia, spôsob poľnohospodárskeho či lesohospodárskeho využitia, trasovanie nadradenej cestnej siete, nadzemných energetických vedení a hlavne priemysel a ťažba surovín. Ide o antropomorfné zásahy a štruktúry, ktoré so zvyšujúcou sa intenzitou ich výskytu v krajine znižujú estetické pôsobenie krajiny na človeka.

V scenérii krajiny a v jej vizuálnom vnímaní je limitom reliéf, ktorý určuje mieru výhľadových a videných priestorov. Reliéf je značne členitý a celkovo pestrosť reliéfu vytvára zaujímavý krajinný obraz územia. Je zdrojom atraktívnych scenérií a výhľadov. Z vyšších polôh v obci i zo svahov nad obcou sú atraktívne pohľady na samotné sídlo. Krajinnou dominantou je silueta Štiavnických vrchov.

Strmšie svahy sú pokryté lesnými porastmi s rôznorodou drevinovou skladbou a sú preto atraktívnejšie ako lesné monokultúry. Vizuálne vnemy odlišného rázu poskytujú pasienky a mozaiky s lesnými porastmi.

Možno konštatovať, že v krajinnom obraze prevládajú harmonicky pôsobiace prvky prírodného charakteru. Kategóriu neutrálne pôsobiacich prvkov reprezentuje zastavané územie, vrátane priemyselných areálov. Rušivo pôsobiace prvky v území nie sú zastúpené

(okrem elektrických vedení 22 kV). Z obce nie je pozorovateľná silueta okresného mesta s rozsiahlymi priemyselnými areálmi hlinikárne.

Ekologická stabilita a ekologická významnosť

Katastrálne územie obce Vyhne sa v rámci okresu Žiar nad Hronom vyznačuje nadpriemernou ekologickou stabilitou. Priestor ekologicky stabilný podľa údajov na www.beiss.sk tvorí 68,2% územia, priestor ekologicky stredne stabilný tvorí 29,3% územia, zvyšok pripadá na priestor ekologicky nestabilný.

Ako ekologicky významné segmenty definujeme prírodné i poloprírodné prvky, na ktoré sa viažu ekostabilizačné funkcie:

- drobné vodné toky vrátane brehových porastov a sprievodnej drevinovej a krovinovej vegetácie (okrem vodných tokov, ktoré sú zaradené medzi biokoridory)
- kompaktné lesné porasty, ktoré nie sú definované ako biocentrá, resp. s biotopmi národného významu a európskeho významu
- rozsiahlejšie záhumienky a extenzívne využívané záhrady s ovocnými stromami
- lúky a pasienky na svahovitom teréne, s biotopmi národného významu a európskeho významu

8. Chránené územia, ich ochranné pásma a územný systém ekologickej stability

Chránené územia

V riešenom území sa koncentrujú záujmy ochrany prírody a krajiny, ktoré reprezentujú viaceré chránené územia:

- **Chránená krajinná oblasť (CHKO) Štiavnické vrchy** - pokrýva celé riešené územie. Platí tu 2. stupeň ochrany v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Chránené územie bolo vyhlásené v roku 1979 za účelom ochrany a zveľaďovania prírody a prírodných hodnôt aj v nadväznosti na cenné kultúrne pamiatky a osobitne na pamiatky vývoja banskej techniky. Štiavnické vrchy sú najväčšie sopečné pohorie Západných Karpát so zastúpením početných fenoménov vulkanického reliéfu a s množstvom prírodných vzácností a pozoruhodností (geologické a geomorfologické lokality, minerály, historické a technické pamiatky – tajchy, bane, štôlna, šachty, vzácne rastlinstvo, živočíšstvo, s prelínaním teplomilných panónskych prvkov flóry a fauny s prvkami horskými, karpatskými). CHKO má rozlohu 77 630 ha a v podstate kopíruje orografický celok Štiavnické vrchy.
- **Územie európskeho významu SKUEV0264 Klokoč** – s celkovou výmerou 2280,83 ha zasahuje do katastrálnych území Žarnovica, Vyhne, Banská Hodruša, Bzenica, Dolné Hámre. Predmetom ochrany v ÚEV sú nasledovné biotopy: 91E0* Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy, 6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží (*dôležité stanovišťa *Orchideaceae*), 6430 Vlhkomilné

vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa, 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky, 8150 Nespevnené silikátové skalné sutiny kolinného stupňa, 8220 Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou, 9110 Kyslomilné bukové lesy, 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy, 9150 Vápnomilné bukové lesy, 9180* Lipovo-javorové sutinové lesy, 91G0* Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy, 91H0* Teplomilné panónske dubové lesy. Ďalej sú predmetom ochrany živočíšne druhy: plocháč červený (*Cucujus cinnaberinus*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), vydra riečna (*Lutra lutra*), fúzač alpský (**Rosalia alpina*), roháč obyčajný (*Lucanus cervus*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), medveď hnedý (**Ursus arctos*), netopier brvitý (*Myotis emarginatus*), podkovár veľký (*Rhinolophus ferrumequinum*), poniklec veľkokvetý (*Pulsatilla grandis*), fuzáč veľký (*Cerambyx cerdo*), netopier ostrouchý (*Myotis blythii*), lietavec ťahovavý (*Miniopterus schreibersii*).

- **Územie európskeho významu SKUEV0265 Suť** – s celkovou výmerou 9041,330 ha, zasahuje do 19 katastrálnych území. Predmetom ochrany v ÚEV sú nasledovné biotopy: 91I0 Eurosibírske dubové lesy na spraši a piesku, 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy, 8220 Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou, 6240 Subpanónske travinnobylinné porasty, 91G0 Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy, 91H0 Teplomilné panónske dubové lesy, 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky, 6230 Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte, 8150 Nespevnené silikátové skalné sutiny kolinného stupňa, 8310 Nesprístupnené jaskynné útvary, 9180 Lipovo-javorové sutinové lesy, 9150 Vápnomilné bukové lesy, 9110 Kyslomilné bukové lesy, 91E0 Lužné vrbovotopoľové a jelšové lesy, 6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží (*dôležité stanovištia *Orchideaceae*), 8230 Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôdy. Ďalej sú predmetom ochrany živočíšne druhy: fuzáč alpský (*Rosalia alpina*), fúzač veľký (*Cerambyx cerdo*), Hlaváč bielooplutvý (*Cottus gobio*), Kováčik fialový (*Limoniscus violaceus*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), Lopatka dúhová (*Rhodeus sericeus amarus*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), Modráčik krvavcový (*Phengaris teleius*), Netopier brvitý (*Myotis emarginatus*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), Netopier ostrouchý (*Myotis blythii*), Netopier veľkouchý (*Myotis bechsteinii*), Netopier veľký alebo netopier blythov (*Myotis blythii*), Netopier veľký alebo netopier blythov (*Myotis myotis*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), podkovár veľký (*Rhinolophus ferrumequinum*), Roháč obyčajný (*Lucanus cervus*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), Spriadač kostihojový (*Callimorpha quadripunctaria*), uchaňa čierna (*Barbastella barbastellus*), Vydra riečna (*Lutra lutra*).
- **Prírodná rezervácia (PR) Kamenné more** - vyhlásená už v roku 1923 na výmere 13,3 ha. PR sa nachádza na úpätí vrchu Kamenná. Kamenné more sopečného pôvodu - tvoria ho ryolitové balvany červenkastej a belasej farby v kamennej sutine, s veľkosťou do 3 m. Z hľadiska zoologického je významnou lokalitou chránených a zriedkavých druhov živočíchov, najmä plazov ako napr. jašterica múrová. Vyskytujú

sa tu viaceré druhy lišajníkov a machov. Ochranné pásmo PR je do vzdialenosti 100 m von od jej hranice a platí v ňom 3. stupeň ochrany.

Ochrana bývalej prírodnej pamiatky Vyhniansky travertín bola zrušená.

Žiadne nové územia sa nenavrhujú na vyhlásenie za chránené územia ani z územného plánu regiónu nevyplývajú pre riešené územie žiadne nové návrhy ochrany prírody a krajiny.

Územný systém ekologickej stability

Štrukturálnymi prvkami ÚSES sú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky. Prvky nadregionálneho ÚSES boli charakterizované v Genereli nadregionálneho ÚSES SR. Podklad pre návrh prvkov ÚSES predstavuje ÚPN VÚC Banskobystrický kraj. Aktuálnejším podkladom pre návrh prvkov ÚSES bol Regionálny územný systém ekologickej stability (RÚSES) okresu Žiar nad Hronom z roku 2019.

Základným prvkom ÚSES je biocentrum. Ide o kompaktné a ekologicky súvislé územie, ktoré je hostiteľom prirodzených alebo prírode blízkych spoločenstiev voľne žijúcich druhov rastlín a divožijúcich druhov živočíchov. Podmienkou je, aby dané územie poskytovalo trvalé podmienky pre výživu, úkryt a rozmnožovanie živých organizmov a udržiavanie primeraného genetického zdravia svojich populácií.

Podľa ÚPN VÚC Banskobystrický kraj takmer celé riešené územie predstavuje jadrové územie európskeho významu - Centrálna časť CHKO Štiavnické vrchy, ktoré má charakter masívneho biocentra najvyššieho hierarchického významu. V krajine má prioritný ekostabilizačný účinok. Podľa aktuálneho RÚSES okresu Žiar nad Hronom je však v časti riešeného územia navrhované jedno biocentrum regionálneho významu:

- **RBc 7 Končiar** – biocentrum s rozlohou 316,99 ha malou časťou zasahuje do k.ú. Vyhne, väčšia časť leží v k.ú. Repište. Územie je prevažne zalesnené, s malými enklávami lúk. Lesné biotopy tu tvoria hustú mozaiku biotopov, ale na pomerne malých plochách, ktoré sú zaradené medzi ochranné lesy. Nachádzajú sa tu biotopy: Sk2 Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou 8220, Ls5.2 Kyslomilné bukové lesy 9110, Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy 9130, Ls4 Lipovo-javorové sutinové lesy 9180*, Ls2.2 Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy 91G0*, Ls 3.5.1 Sucho a kyslomilné dubové lesy. Z druhov európskeho významu sa tu vyskytujú fúzač alpský (*Rosalia alpina*), fuzáč veľký (*Cerambyx cerdo*), roháč obyčajný (*Lucanus cervus*), modráčik krvavcový (*Maculinea teleius*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), ulitník *Vestia Turgida* a množstvo vysokej, srnčej a diviacej zveri. Biocentrum je z väčšej časti súčasťou SKUEV0265 Suť a nachádza sa tu genofondová lokalita GL 93. Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia: šetrné spôsoby sústreďovania drevnej hmoty (kone), ponechávanie stromov a drevnej hmoty v porastoch (ojedinelé stojacich stromov, skupiny stromov a dostatočné množstvo mŕtveho dreva), ochrana údržba a úprava priaznivého stavu súčasných a budovanie nových liahnísk pre obojživelníky, abiotické disturbancie ponechať na samovývoj.

Biokoridor predstavuje ekologicky hodnotný krajinný segment, ktorý na rozdiel od biocentra nemusí mať kompaktný tvar. Základnou funkciou biokoridoru je umožňovať migráciu živých organizmov medzi biocentrami, resp. ich šírenie z biocentier s ich nadpočetným výskytom do iných biocentier, kde je ich prítomnosť žiaduca.

Podľa ÚPN VÚC Banskobystrický kraj plní v riešenom území funkciu biokoridoru regionálneho významu len RBk 13/17 Vyhniansky potok. V aktuálnom RÚSES okrese Žiar nad Hronom je okrem toho definovaný aj ďalší terestrický biokoridor. Z uvedeného dokumentu preberáme vymedzenie a definíciu biokoridorov regionálneho významu:

- **RBk 8 Vyhniansky potok** - hydrický biokoridor regionálneho významu tvorí vodný tok Vyhnianskeho potoka. Tesne pod pramennou oblasťou je v závere Vyhnianskej doliny vybudovaná vodárenská nádrž Rozgrund. Od tejto nádrže smeruje tok Vyhnianskeho potoka severozápadným smerom až po sútok s Hronom. V pramennej oblasti sa nachádza málo narušený horský lužný les. Aj počas najsuchších letných mesiacov zadržiava dostatok vlhky a tak je hojne využívaný mnohými organizmami ako refúgium. Od vodárenskej nádrže Rozgrund má Vyhniansky potok pravé brehové porasty tvorené predovšetkým jelšou lepkavou, vrbami a prístupujúcimi drevinami z okolitých lesných ekosystémov. Vo vyšších partiách je to jedľa, smrek, javor, brest a buk, v nižších úsekoch jaseň, lipa a dub. Súbežne s tokom smeruje aj cesta spájajúca obce Bzenica a Vyhne s Banskou Štiavnicou. Cesta je na niekoľkých miestach križovaná migračnými trasami obojživelníkov. Po obec Vyhne je koryto potoka málo narušené a spĺňa funkcie hydrického biokoridoru. Vo Vyhniach je potok regulovaný a kvalita vody je zhoršená termálnou vodou z aquacentra a blízkych výrobných areálov strojárni a pivovaru. Medzi obcami Vyhne a Bzenica má tok miernu rýchlosť prúdenia vody a preteká zalesnenou krajinou. Brehové porasty má zachovalé. V obci Bzenica je tok regulovaný, takmer bez brehových porastov až po sútok s Hronom. Jeho funkcia hydrického biokoridoru je narušená. Stresovými javmi sú ďalej výrub brehových porastov, regulácia a narúšanie brehov, znečisťovanie brehov a toku odpadmi, využívanie toku výrobnými areálmi vo Vyhniach ako recipient, nevhodné spôsoby približovania drevnej hmoty, narúšanie koryta, budovanie ďalších priemyselných a rekreačných areálov, šírenie invázných druhov rastlín, výrub lesov v pramennej oblasti, blízkosť ciest v pramennej oblasti. Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia: napomáhanie obojživelníkom v čase migrácie, revitalizovať regulované a poškodené úseky toku a brehových porastov, nerozširovať existujúce priemyselné a rekreačné zariadenia v blízkosti toku, pri ťažbe dreva minimalizovať zásahy do brehových porastov, v pramennej oblasti prekategORIZOVAŤ lesy do ochranných lesov, odstraňovanie a monitoring invázných druhov rastlín, šetrné približovanie drevnej hmoty, zamedziť tvorbe skládok a znečisťovaniu toku.
- **RBk 5 Klokoč** – terestrický biokoridor nadväzuje na RBk 1 Nízky Vtáčnik. Po prekonaní bariérových prvkov v doline Hrona je najpravdepodobnejší pohyb migrujúcej zveri východným smerom do okolia kóty Varta 331 m n.m. Táto lokalita je mozaikou nelesnej drevinovej vegetácie, lúk a pasienkov s dostatkom úkrytov a

odpočinkových miest takmer pre všetky druhy zveri. Biokoridor pokračuje lesným prostredím so strmšími dolinami a hrebeňmi ku kóte Mäsiarka 626,1 m n.m. V tomto úseku sú mozaikovite a plošne rovnomerne zastúpené lesné biotopy Ls2.1 Dubovo-hrabové lesy karpatské, Ls3.1 Teplomilné submediteránne dubové lesy 91H0*, Ls4 Lipovo-javorové sutinové lesy 9180* a Ls5.1 Bukové jedľovo-bukové kvetnaté lesy. Od Mäsiarky pokračuje juhovýchodným smerom pomerne širokou dolinou s množstvom pramenísk a prvkov nelesnej drevinovej vegetácie okolo usadlosti Považanovci až na protiľahlú kótu Trejbolc 744,0 m n.m. Tu sa koridor dostáva na jeden z bočných hrebeňov Štiavnických vrchov a pokračuje v jeho okolí až do oblasti Rumplovskej kde sa spája s nadregionálnym biokoridorom Štiavnické vrchy – Kremnické vrchy. Táto hrebeňová časť koridoru sa využíva ako pasienková oblasť. Terén tu je veľmi členitý, s množstvom zákrut, strží, terénnych depresií, strmých svahov ale aj s enklávami lúk, pasienkov a množstvom nelesnej drevinovej vegetácie. V tejto časti sa zver zdržuje celoročne a do dolín schádza len pri vyrušení alebo v zimných mesiacoch za potravou. Stresové javy predstavujú zásahy v ochranných lesoch, nadmerná ťažba dreva, vyrušovanie zveri, používanie motoriek, skútrov a štvorkoliek, oplocovanie pozemkov, zanechanie tradičného využívania krajiny, prestavba opustených samôt na rekreačné účely, budovanie nových lesných ciest, nadmerné poľovníctvo, nadmerná turistická aktivita. Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia: zachovať pôvodné drevinové zloženie lesov, v ochranných lesoch ponechať abiotické disturbancie na prirodzený vývoj, v hospodárskych lesoch ponechávanie väčšieho množstva mŕtveho dreva, vylúčiť holorubný spôsob hospodárenia, pri približovaní dreva zabrániť vzniku erózie, podporovať lazničné obhospodarovanie krajiny, zabrániť oplocovaniu pozemkov a vzniku súkromných poľovních revírov, usmerňovanie a regulovanie hromadných turistických akcií, dôsledne dodržiavať zákaz vjazdu do lesov, zabrániť vynášaniu odpadu do lesov.

Medzi biokoridory miestneho významu zaraďujeme:

- **MBk Klokočský potok** – začína aj končí v riešenom území a tvorí ho vodný tok s príľahlou vegetáciou.
- **MBk Ostružliansky potok** – os hydricko-terestrického biokoridoru miestneho významu tvorí tok Ostružlianskeho potoka od jeho prameňa. Súčasťou biokoridoru je príľahlá dolina, ktorá pokračuje ďalej do k.ú. Bzenica.

V RÚSES okrese Žiar nad Hronom boli ďalej vymedzené viaceré genofondové lokality:

- **ZH 60 PR Kamenné more** - najväčšie kamenné more vo vulkanickej časti Karpát. Zo zoologického hľadiska je významnou lokalitou chránených a zriedkavých druhov živočíchov, najmä plazov - typická je jašterica múrová.
- **ZH 69 Lúky v okolí obce Vyhne** - takmer všetky podmáčané lúky v k.ú. Vyhne sú tvorené biotopmi Lk3 a Lk6. Na týchto lúkach je bohatý výskyt vzácnych druhov orchideí, ako napríklad: vstavač vojenský, vstavač mužský, vstavač bledý, vstavač trojzubý (niekoľko 100 jedincov), vstavačovec májový, vstavačovec bazový,

prilbovka biela, prilbovka dlholistá aj červená, kruštík pontský, kruštík modrofialový, kruštík drobnolistý a mnoho ďalších.

- **ZH 91 Slávikov vrch** - súbor lesných biotopov Ls2.1, Ls4, Ls5.1, Ls5.2 a krovinových Kr7, sú orientované juhovýchodným smerom. V hlbších dolinách sa nachádza množstvo podmáčaných miest, ktoré navštevuje diviacia a jelenia zver. Remízky s porastom liesky a trnky sú hniezdnou lokalitou pre malé spevavce a lovnou lokalitou pre operené dravce.
- **ZH 92 Klokoč** - od kóty Klokoč južne orientované svahy s mozaikou lesných biotopov Ls2.1, Ls3.5.1, Ls4, Ls5.1 a Ls5.2 sú významným refúgiom poľovnej zveri. V suchých, kyslomilných dubových lesoch bol viacročne pozorovaný aj dudok chochlatý.
- **ZH 93 Spálený vrch** - lesné biotopy Ls4 a Ls5.1 spolu s lúčnym Lk1 a krovinným Kr7 tvoria pestrú mozaiku biocenóz s výskytom jelenej zveri, medveďa hnedého a s množstvom lesných druhov vtákov ako napríklad: ďatlovce, glezg hrubozobý, hýľ lesný, viacero druhov sýkoriek a strakošov. Tiež je tu výskyt *Vestia Turgida*.

9. Obyvateľstvo

Demografické údaje

Vývoj počtu obyvateľov odzrkadľuje socio-kultúrne, demografické a ekonomické procesy prebiehajúce na úrovni celej spoločnosti, čiastočne je aj odrazom významu obce v štruktúre osídlenia.

Od 2. polovice 19. storočia miestna populácia zaznamenávala rast, ktorý kulminoval už v roku 1890 na úrovni 1738 obyvateľov. V priebehu 1. polovice 20. storočia sa trend obrátil a došlo k postupnému významnému úbytku, čím obec stratila viac ako tretinu obyvateľov. Do 80. rokov počet obyvateľov opätovne vzrástol na úroveň historického maxima. Napomohla tomu nová bytová výstavba a rozvoj miestneho priemyslu. Rast bol opäť vystriedaný výrazným poklesom, ktorý pokračuje do súčasnosti. V rokoch 1980 - 2019 klesol počet obyvateľov z 1754 na 1167, čo predstavuje pokles o tretinu. Malou mierou sa na tomto poklese podieľalo odčlenenie miestnej časti Banky s 80 obyvateľmi k 31. 7. 1998.

Obec dlhodobo vykazuje prirodzené úbytky aj migračné úbytky. V sledovanom 10-ročnom období rokov 2010 – 2019 došlo k značnému prirodzenému úbytku (v pomere 92 narodených : 144 zomretých). Pokles miery natality je dôsledkom celkových spoločenských a sociálnych zmien v SR a v celom stredoeurópskom priestore. Migračná bilancia obce sa v sledovanom období taktiež vyznačovala úbytkom (v pomere 227 odšťahovaných : 165 prisťahovaných).

Z hľadiska demografických prognóz má istú výpovednú hodnotu index vitality, definovaný ako podiel počtu obyvateľov v predproduktívnom veku k počtu obyvateľov v poproduktívnom veku, násobený číslom 100. Tento ukazovateľ v roku 2011 dosahoval nepriaznivú hodnotu – 70,4 a do roku 2021 sa ešte znížil na hodnotu 58,7. Podľa

všeobecnej interpretácie až hodnoty nad 100 zaručujú perspektívu rastu počtu obyvateľov prirodzenou menou. Ide teda o regresívny typ populácie.

Segment obyvateľstva v produktívnom veku má najväčší podiel na celkovej populácii. V roku 2011 predstavoval jeho podiel až 69,7%, do roku 2021 sa mierne znížil na 67,5%. Najväčší nárast sa týkal zložky obyvateľstva v poproduktívnom veku.

Okrem trvale bývajúcich obyvateľov sa v obci nachádza obyvateľstvo prechodne prítomné, ubytované v rekreačných zariadeniach, hoteli, chatách a chalupách v rámci individuálnej rekreácie.

V budúcnosti predpokladáme pokračovanie trendu presunu časti obyvateľstva z miest do okolitých vidieckych obcí s výhodnou polohou a dobrou dostupnosťou. Tieto predpoklady obec Vyhne spĺňa. Preto do roku 2035 prognózujeme mierny rast počtu obyvateľov k úrovni okolo 1 300 obyvateľov. Prognóza počíta so zastavením, resp. zmiernením prirodzeného úbytku a s postupným zlepšením migračnej bilancie. Skutočný potenciál obce získavať nových obyvateľov migráciou bude závisieť predovšetkým od globálnych vývojových tendencií a lokalizačných faktorov, investičnej aktivity súkromného sektora, ale tiež od samotnej obce, jej rozvojovej politiky, udržania a zlepšenia kvality života v obci, ponuky služieb v obci, odstránenia deficitov infraštruktúry.

Tab. Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1869 – 2021

Rok sčítania obyv.	Počet obyv.
1869	1481
1880	1558
1890	1738
1900	1697
1910	1623
1921	1438
1930	1280
1940	1448
1948	1147
1961	1390
1970	1569
1980	1754
1991	1279
2001	1391
2011	1284
2021	1149

Zdroj: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, ŠÚSR

Tab. Skladba obyvateľov podľa vekových skupín

	SODB 2011	SODB 2021
Počet trvalo bývajúcich obyvateľov	1284	1149
z toho muži	630	551
z toho ženy	654	597
Počet obyvateľov v predproduktívnom veku (0-14)	171	138
Počet obyvateľov v produktívnom veku	895	776
Počet obyvateľov v poproduktívnom veku	218	235

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011, 2021

Tab. Vývoj počtu obyvateľov, narodených, zomrelých, prihlásených a odhlásených

Rok	narodení	zomrelí	prihlásení	odhlásení	Počet obyvateľov k 31.12.
2010	14	13	19	20	1300
2011	17	13	8	29	1270
2012	8	19	11	19	1251
2013	9	12	14	25	1237
2014	9	8	12	23	1227
2015	10	14	15	14	1224
2016	9	14	24	22	1221
2017	7	21	15	24	1198
2018	5	18	28	29	1184
2019	4	12	19	22	1167
Spolu	92	144	165	227	

Zdroj: ŠÚSR

Obyvateľstvo je slovenskej národnosti. Slováci podľa údajov SODB 2021 tvoria 98,5% obyvateľov (bez zohľadnenia obyvateľov s nezistenou národnosťou).

Národnostné zloženie obyvateľstva

Národnosť	slovenská	iná	nezistená
2011	1241	8	35
2021	1103	17	29

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011, 2021

Z hľadiska náboženského vyznania je štruktúra obyvateľstva homogénna. 60,5% všetkých obyvateľov sa hlási k rímskokatolíckej cirkvi. Iné vierovyznania nie sú významnejšou mierou zastúpené. Miera religiozity dosahuje v súčasnosti podpriemerné hodnoty. Podiel obyvateľov bez vyznania stúpol do roku 2021 na 30,9% obyvateľov z hodnoty 14,6% obyvateľov v roku 2011.

Skladba obyvateľov podľa vierovyznania

Vierovyznanie	rímskoka- tolická cirkev	evanjelická cirkev a.v.	iné	bez vyznania	nezistené
2011	929	31	8	188	128
2021	695	23	34	355	42

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011, 2021

Z vekovej skladby a údajov o počte ekonomicky aktívnych vyplýva, že obyvateľstvo má v súčasnosti priemerný potenciál ekonomickej produktivity. Miera ekonomickej aktivity obyvateľov predstavuje 49%.

Podľa údajov SODB 2011 najviac obyvateľov pracovalo v terciárnom sektore (služby) – 335 obyvateľov a v sekundárnom sektore (priemysel) – 227 obyvateľov. Nízky je podiel zamestnancov primárneho sektora (poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo) – 25 obyvateľov.

Najvýznamnejším miestnym zamestnávateľom je Pivovar STEIGER a.s. (v kategórii 100 - 150 zamestnancov), prevádzkovateľ Hotela Sitno ASPECT-VYHNE, a.s. (50 - 100 zamestnancov), Obec Vyhne (25 - 50 zamestnancov). Zo zamestnanej zložky ekonomicky aktívneho obyvateľstva väčšina odchádza za prácou do okolitých miest. Za prácou a štúdiom odchádzalo 492 obyvateľov, čo z počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva predstavovalo 71,1%. Možnosť získania zamestnania je teda podmienená ochotou cestovať za prácou.

Ekonomická aktivita obyvateľov

Počet ekonomicky aktívnych osôb	629
Podiel ekonomicky aktívnych na celku (%)	49
pracujúci (okrem dôchodcov)	498
pracujúci dôchodcovia	20
osoby na materskej a rodičovskej dovolenke	26
nezamestnaní	103
študenti	67
osoby v domácnosti	3
dôchodcovia	316
prijemcovia kapitál. príjmov	0
iná a nezistená	67
deti do 16 rokov	184

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

Údaje o aktivitách a infraštruktúre

Občianska vybavenosť je vybudovaná na úrovni základnej vybavenosti. Väčšina zariadení občianskej vybavenosti je lokalizovaná v centrálnej časti obce, v hlavných uzlových priestoroch pri ceste III/2493. Mimo týchto polôh je situovaný len kostol s cintorínom a

domom smútku a zariadenia viazané na rekreáciu. Cintorín, spolu s jeho pripravovaným rozšírením, má dostatočnú kapacitnú rezervu.

Vzdelávacie zariadenia reprezentuje základná škola a materská škola. Základná škola je plnotriedna, pre 1.-9. ročník. V areáli je aj školská jedáleň, školský klub a materská škola. Kapacitne vyhovujú súčasným požiadavkám a objekty nedávno prešli rekonštrukciou. Zdravotnícke služby sú zabezpečované v ambulancii všeobecného lekára; v obci sa nachádza aj lekáreň. Obyvatelia využívajú služby zdravotníckych zariadení v Žiari nad Hronom. V centre obce je situovaná budova kultúrneho domu, kde je aj obecný úrad, obecná knižnica a pošta. Obchodnú sieť tvoria maloobchodné predajne, zamerané najmä na predaj potravinárskeho tovaru. Široká je ponuka prevádzok občerstvenia a spoločného stravovania.

Najvýznamnejším priemyselným podnikom v obci je Pivovar STEIGER a.s. Jeho výrobný areál je situovaný na dolnom konci obce. Vytvára rozsiahlejšie výrobné územie spolu s nadväzujúcim areálom bývalých Stredoslovenských strojární Sitno. Areál bývalých strojární je dlhodobo bez využitia, v súčasnosti sa však pripravuje zámer jeho prestavby a funkčnej transformácie. V súlade s týmto zámerom a na základe spracovanej urbanistickej štúdie počítame s revitalizáciou západnej časti výrobného areálu bývalých strojární a vo východnej časti areálu s funkčnou transformáciou pre bývanie / ubytovanie a služby.

Obec je z hľadiska rozvoja cestovného ruchu situovaná v atraktívnom prostredí. Je súčasťou Banskštiavnického geoparku. Je dôležitým cieľom cestovného ruchu. Najvýznamnejším rekreačným zariadením je kúpalisko, resp. komplexné relaxačno-športové centrum Vodný raj Vyhne, ktoré prevádzkuje Obec Vyhne. Poskytuje možnosti kúpania, wellness, stravovacie služby. Okolo kúpaliska vzniklo rozsiahle rekreačné územie, kde sa sústreďujú väčšie rekreačné zariadenia, hlavne ubytovacie kapacity. Severne od obce je chatová a záhradkárska osada. Ako rekreačné chalupy sa využíva značná časť staršieho bytového fondu v obci a v rozptýlenom osídlení.

V letnej sezóne sú dobré možnosti pešej turistiky a cykloturistiky. Riešeným územím vedú viaceré značkované pešie trasy a po lesných cestách je vyznačená hustá sieť cyklotrás pre horské bicykle. V zimnej sezóne sa využívajú ako lyžiarske bežecké trasy. Vyznačený je aj náučný chodník Andreja Kmeťa, sprístupňujúci prírodné a kultúrno-historické atrakcie obce. V blízkosti futbalového ihriska a Hotela Sitno bola vytvorená pumptracková dráha.

Údaje o infraštruktúre zásobovania pitnou vodou sú v kapitole B.I.2 tejto správy.

Údaje o infraštruktúre zásobovania elektrickou energiou a zemným plynom sú v kapitole B.I.4 tejto správy.

Údaje o dopravnej infraštruktúre sú v kapitole B.I.5 tejto správy.

Údaje o infraštruktúre odkanalizovania a čistenia splaškových vôd sú v kapitole B.II.2 tejto správy.

Údaje o odpadovom hospodárstve sú v kapitole B.II.3 tejto správy.

10. Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické lokality

Celé katastrálne územie Vyhne sa nachádza v ochrannom pásme lokality svetového kultúrneho dedičstva UNESCO „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, ktorá bola do Zoznamu svetového dedičstva zapísaná na základe rozhodnutia Výboru svetového dedičstva č. 618rev prijatého v dňoch 6-11. 12. 1993 v Cartagene. V tomto zmysle je potrebné rešpektovať zákon č. 100/2002 Z.z. o ochrane a rozvoji územia Banskej Štiavnice a okolia.

Na území obce Vyhne sa nachádzajú nehnuteľné národné kultúrne pamiatky evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ÚZPF):

- kostol sv. Michala, rímskokatolícky (ÚZPF č. 1277/1), jednoloďový, barokový, postavený v rokoch 1775 - 1779, situovaný nad obcou
- súsošie pokrstenia Krista na stupňovitom podstavci (ÚZPF č. 1278/1-3), klasicistická, z roku 1824, v strede obce
- Štôľňa Antona Paduánskeho (ÚZPF č. 2604/1), z roku 1685, nad obcou
- kúpeľná kaplnka Panny Márie Kráľovnej (ÚZPF č. 11953/1), secesná z rokov 1912-13, obdĺžniková stavba s rovným záverom
- súbor náhrobných liatinových krížov (ÚZPF č. 1315/1), z rokov 1835 - 1900, na cintoríne

Nachádzajú sa tu aj ďalšie architektonické, resp. technické pamiatky a solitéry s historickými a kultúrnymi hodnotami:

- sladovňa - v pôvodnom ranobarokovom kláštore sídlila v 60. rokoch 17. storočia jezuitská misia; objekt na konci 19. storočia prestavali na sladovňu pivovaru
- pôvodná kláštorná stavba v barokovom slohu zo 70. rokov 17. storočia, adaptovaná v roku 1895
- budova fary v barokovo-klasicistickom slohu z polovice 18. storočia
- zlievareň z roku 1805 (1. stavba Kachelmannových železiarní)
- kúpeľné budovy z 19. storočia
- dve pamätné tabule Slovenského národného povstania
- socha sv. Jána Nepomuckého
- socha Anjela strážcu, z roku 1836
- kúpeľná vila Margotsy, z roku 1912 (v súčasnosti učebno-výcvikové zariadenie FCHPT STU)
- dedičná štôľňa Hoffer
- staré banské diela v lokalite Bartkovci

11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality

V riešenom území sa paleontologické náleziská nevyskytujú a v súvislosti s poznatkami o geologickej stavbe sa ani nepredpokladajú. Nenachádzajú sa tu žiadne významné geologické lokality.

12. Iné zdroje znečistenia

V dotknutom území sa nevyskytujú iné zdroje znečistenia.

13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov

V riešenom území sa vyskytujú environmentálne problémy, ktoré je možné rozdeliť do nasledujúcich kategórií:

- problémy ohrozenia prvkov ÚSES – najmä v dôsledku konfliktov prvkov ÚSES a ekologicky významných segmentov krajiny so stresovými javmi a zdrojmi. Funkčnosť biokoridorov a biocentier nie je významnejšie ohrozená – problémom je len kontakt so zastavaným územím.
- problémy ohrozenia prírodných zdrojov – medzi rizikové faktory kontaminácie pôd možno zaradiť priesaky nevyhovujúcich žúmp do podzemnej vody a vodných tokov, imisný spád z diaľkových prenosov. Ohrozením biologickej diverzity je sporadický prienik inváznych drevín a rastlín. Ďalší problém ohrozenia prírodných zdrojov vzniká v súvislosti so zmenou spôsobu života v rámci rozptýleného osídlenia: degradujú a zarastajú lúky, čím dochádza k strate biodiverzity. Problémom ohrozenia pôdy ako prírodného zdroja je vodná erózia.
- problémy ohrozenia ekologickej stability územia – v riešenom území sú len na menšej výmere rozsiahlejšie pôdne celky poľnohospodárskej pôdy, ktoré sa vyznačujú nízkym stupňom ekologickej stability.
- problémy ohrozenia životného prostredia – týkajú sa predovšetkým obytného územia obce a kontaktných polôh. Ohrozujúcim faktorom je riziko vzniku devastovaných plôch v zastavanom území alebo v jeho bezprostrednom okolí. Problémom je aj spaľovanie biologického odpadu zo záhrad namiesto kompostovania, vypúšťanie splaškových odpadových vôd, prípadne vznik zaburinených plôch na nevyužívaných plochách.

III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti

1. Vplyvy na obyvateľstvo

Návrh územného plánu obce Vyhne nezahŕňa riešenia, ktoré by boli nositeľmi rizík pre zdravotný stav obyvateľstva a ktoré by mali negatívne sociálno-ekonomické dopady, narušovali pohodu a kvalitu života alebo životného prostredia. Naopak, územnoplánovacia dokumentácia predostiera konkrétne riešenia problémov s identifikovanými nepriamymi vplyvmi.

V oblasti technickej infraštruktúry bude mať navrhované dobudovanie splaškovej kanalizácie podstatný pozitívny vplyv na hygienické podmienky a komfort obyvateľov. V navrhovaných rozvojových plochách v súvisle urbanizovanom území obce kvalitu bývania zabezpečí zámer napojenia na všetky inžinierske siete – plynovod, verejný vodovod, splaškovú kanalizáciu, zásobovanie elektrickou energiou.

V oblasti dopravy ide o návrh dobudovania chodníkov na prietahu cesty III. triedy zastavaným územím obce, ako aj zámery rekonštrukcie miestnych ciest a doplnenia siete miestnych ciest. Návrhy investícií do nemotorovej dopravy budú mať pozitívne vplyvy na obyvateľstvo, najmä z hľadiska bezpečnosti najzraniteľnejších účastníkov cestnej premávky. Rešpektované je ochranné pásmo cesty III. triedy, pričom vzhľadom k minimálnym intenzitám dopravy na ceste III. triedy nie je zastavané územie obce ani jeho navrhované rozšírenie nadmerne zaťažované negatívnymi vplyvmi dopravy.

Na ochranu zdravia obyvateľstva je v hodnotenej ÚPD stanovená požiadavka osobitných stavebných opatrení pri výstavbe obytných budov na území so stredným radónovým rizikom podľa vyhlášky č. 98/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obmedzovaní ožiarenia pracovníkov a obyvateľov z prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia.

Návrhy zamerané na zvýšenie ekologickej stability nebudú mať len pozitívne environmentálne dopady, ale ich nepriamym vplyvom je potenciál priniesť zlepšenie ekonomických, sociálnych a ekologických podmienok pre dotknuté obyvateľstvo.

Ekonomické a sociálne dôsledky navrhovaného riešenia na obyvateľstvo budú vyplývať z uvažovaného nárastu počtu obyvateľov a prítomného obyvateľstva. V návrhovom období do roku 2035 sa na základe kapacity navrhovaných plôch pre výstavbu prognózuje zvýšenie počtu obyvateľov na 1305. V prípade prisťahovania nových obyvateľov dôjde následne k zmene sociálnej a demografickej štruktúry miestnej populácie – zvýšeniu podielu obyvateľov vekovej skupiny do 40 rokov, zvýšeniu podielu domácností so strednými príjmami. Táto zmena bude mať výrazne pozitívny dopad na celkovú vitalitu obce. Nárast miestnej populácie však bude mierny a postupný a neohrozí tradičnú vidiecku komunitu. Medzi pozitívne ekonomické dôsledky na obyvateľstvo možno zaradiť predpokladaný mierny rast počtu pracovných príležitostí v obci. Celková kapacita rozšírenia funkcie bývania predstavuje 161 bytových jednotiek.

Rekapitulácia prírastku bytového fondu

Lokalita / číslo rozvojovej plochy	Kapacita – počet bytových jednotiek	Etapa
1	9	II.
2	8	II.
4	14	I.
10	3	I.
11	3	I.
12	3	I.
14	19	I.
15	7	II.
prieluky	6	I.
navrh. zmiešané územie	89	I.
Spolu	161	

Pozitívne dôsledky navrhovaného riešenia možno vidieť v stanovení presných regulatívov pre výrobné aktivity v zastavanom území, ktoré predídu potenciálnym negatívnym vplyvom na obytné územie a budú garantovať kvalitu životného prostredia. Stanovené sú podrobné regulatívy pre umiestňovanie prípadných drobných remeselných prevádzok a pre drobných obyvateľov v obytnom území. Tým sa preventívne zabezpečí ochrana pred hlukovou záťažou, znečistením ovzdušia emisiami a zápachom.

Pozitívny vplyv na obyvateľstvo a návštevníkov bude mať návrh revitalizácie a dobudovania plôch verejnej zelene s oddychovými priestranstvami v centrálnej zóne obce a úpravy (revitalizácia) lesoparku. Vznikne atraktívne prostredie podporujúce sociálne kontakty a potenciálne posilní súdržnosť miestnej komunity. Špecifické nároky segmentu obyvateľstva v poproduktívnom veku budú saturované navrhovaným zariadením sociálnych služieb pre seniorov.

Navrhované riešenie predpokladá stavebné aktivity v obci, ktoré však budú rozložené rovnomerne počas celého návrhového obdobia územného plánu obce. Prechodne môže počas výstavby nových obytných objektov, ako aj líniových stavieb technickej infraštruktúry, dôjsť ku krátkodobému zhoršeniu životných podmienok obyvateľstva dotknutej obce – zvýšeniu hlučnosti, prašnosti, nárastu produkcie stavebných odpadov pri rekonštrukciách objektov. Ide o prechodné vplyvy, ktoré z dlhodobého hľadiska nie sú relevantné.

Nulový variant znamená konzervovanie súčasného stavu a znižovanie konkurencieschopnosti územia.

2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery

Realizácia stavieb a činností podľa hodnotenej územnoplánovacej dokumentácie nebude mať negatívny vplyv na horninové prostredie a geomorfologické pomery. Podmieňujúcim predpokladom je, že pri zakladaní stavieb bude zohľadnený prirodzený geologický podklad.

V riešenom území sa vyskytujú početné zosuvy. Navrhovaná zástavba je z väčšej časti situovaná mimo zosuvných území. Regulatívy záväznej časti výstavby na území s výskytom stabilizovaných a potenciálnych zosuvov podmieňujú uskutočnením inžinierskogeologického prieskumu. Ďalej, v rámci navrhovaných opatrení sa odporúča stabilizácia (potenciálnych) svahových pohybov úpravou vodného režimu a výsadbou vegetácie, čo možno považovať za pozitívny vplyv.

3. Vplyvy na klimatické pomery

Hodnotená územnoplánovacia dokumentácia nevyvolá žiadne priame vplyvy na klimatické pomery.

Nevýznamné nepriame vplyvy na klímu prinesú niektoré navrhované opatrenia na zabezpečenie ekologickej stability a biodiverzity, ktoré vychádzajú z odporúčaných opatrení Stratégie adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy. Ide hlavne o opatrenia ako zvyšovanie podielu vegetácie v sídle (vrátane líniovej zelene), ochrana funkčných brehových porastov tokov, opatrenia na zvýšenie retenčnej a inundačnej schopnosti krajiny, budovanie zelenej infraštruktúry (biokoridorov), agrotechnické opatrenia, návrh výsadby líniovej zelene pozdĺž ciest. Tieto opatrenia však majú významnejší lokálny vplyv na riešené územie z hľadiska vplyvov na pôdu, biotopy a krajinu a sú preto primárne zaradené v týchto podkapitolách.

4. Vplyvy na ovzdušie

Navrhované riešenie v hodnotenej územnoplánovacej dokumentácii počíta s plynofikáciou nových rozvojových plôch s obytnou funkciou, ktoré sú situované v sústredenej zástavbe. Tým sa eliminuje znečistenie z domácností pri vykurovaní a príprave teplej úžitkovej vody, čo predstavuje pozitívny priamy vplyv.

Návrh nepočíta so vznikom zdrojov znečisťovania ovzdušia, ani s novými plochami výroby. Stanovením regulatívu, ktorým sa v obytnom území povoľujú len drobné výrobné prevádzky bez negatívnych a rušivých vplyvov, sa zabezpečí ochrana ovzdušia pred znečistením a všeobecne kvalita životného prostredia v obci.

5. Vplyvy na vodné pomery

Realizácia stavieb a činností podľa hodnotenej územnoplánovacej dokumentácie neovplyvní hydrologické a hydrogeologické pomery v území.

Väčšina nových plôch pre výstavbu je situovaná vo vyvýšených polohách, ďalej od vodných tokov, ktoré v obci pramenia a nepredstavujú preto povodňové ohrozenie. Regulačné podmienky požadujú prípadnú výstavbu v blízkosti vodných tokov situovať nad hladinu storočnej vody (Q100). Špecifické krajinnoeekologické opatrenia na zvýšenie retenčnej schopnosti krajiny sú obsiahnuté v rámci koncepcie starostlivosti o životné prostredie (v kap. 2.13 hodnotenej ÚPD).

Ďalšie navrhované opatrenia významnou mierou prispievajú k ochrane a zvýšeniu kvality podzemných a povrchových vôd. Ide predovšetkým o návrh dobudovania splaškovej kanalizácie s čistením odpadových vôd. Opatrenie bude mať pozitívny vplyv na vodné pomery.

6. Vplyvy na pôdu

Realizáciou navrhnutých ekostabilizačných opatrení sa eliminuje pôdna erózia, zosuvy a ďalšie ohrozujúce faktory. V návrhu územného plánu obce je zakotvená požiadavka optimalizácie agrotechnických postupov pri obrábaní poľnohospodárskej pôdy, ako aj udržiavania existujúcej líniovej zelene a založenia novej líniovej zelene s pôdoochrannou funkciou v podobe vsakovacích vegetačných pásov. Táto skupina opatrení predstavuje pozitívne vplyvy na pôdu.

Za jediný nepriamy negatívny vplyv na pôdu možno považovať záber pôdy. Hodnotená územnoplánovacia dokumentácia vymedzuje nové rozvojové plochy pre výstavbu. Celková plocha navrhovaných záberov poľnohospodárskej pôdy je 22,3352 ha, z toho na zastavané územie pripadá 2,3895 ha. Nezastavané plochy pri pozemkoch navrhovaných chat budú ponechané ako súčasť poľnohospodárskej pôdy (ako záhrady, resp. trvalé trávne porasty).

Najkvalitnejšia pôda v danom katastrálnom území sa sústreďuje v zastavanom území a jeho okolí. Vzhľadom k tejto skutočnosti nebolo možné vyhnúť sa návrhu záberov najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy. Menej kvalitné pôdy sa vyskytujú hlavne na svahoch vo vyšších polohách.

V prípade nulového variantu vplyvy na pôdu nie je možné presne zhodnotiť. Zábery poľnohospodárskej pôdy by neboli nulové, ale uskutočňovali by sa na základe individuálnych návrhov stavebníkov, bez koncepčného podkladu.

7. Vplyvy na flóru, faunu a ich biotopy

V grafickej časti hodnotenej ÚPD sú vyznačené biotopy lúk a pasienkov a biotopy Lk1 európskeho významu a národného významu. Biotopy národného a európskeho významu sú aj v chránených územiach SKUEV0264 Klokoč a SKUEV0265 Suť.

Návrh nových rozvojových plôch pre výstavbu bol optimalizovaný na základe konzultácie so Správou CHKO Štiavnické vrchy s ohľadom na elimináciu kolízií s významnými biotopmi. Významné biotopy lúk a pasienkov boli v minulosti zistené len na mieste navrhovaných rozvojových plôch pre rekreačné funkcie. V prípade rozvojovej plochy pre dobudovanie biatlonového areálu sa predpokladá zachovanie trvalého trávneho porastu bez väčších zásahov a v plochách určených pre individuálnu chatovú a záhradkársku rekreáciu bude prípustný len nízky podiel zastavaných plôch. Vplyv navrhovanej zástavby na biotopy by mal byť preto minimalizovaný.

Realizácia ekostabilizačných opatrení, navrhovaných v územnoplánovacej dokumentácii, prispeje k stabilizácii prírodného prostredia, čím sa zlepšia aj podmienky pre faunu a flóru riešeného územia. Ekostabilizačné opatrenia sú uvedené aj v kap. IV tejto správy a na ne sú viazané pozitívne priame vplyvy. Za účelom zachovania zelene v rámci

zastavaného územia sa formou záväzného regulatívu určuje maximálny podiel zastavaných plôch a minimálny podiel zelene. Návrh ekostabilizačných opatrení prináša návrhový variant, v prípade nulového variantu sa nepredpokladá implementácia ekostabilizačných opatrení.

8. Vplyvy na krajinu

V navrhovanom riešení hodnotenej územnoplánovacej dokumentácie je posilnené zastúpenie harmonicky pôsobiacich krajinných prvkov. S revitalizáciou a výsadbou zelene sa počíta aj v uliciach obce.

Krajinný obraz len v malej miere pozmení nová zástavba, ktorá nadviaže na existujúcu sídelnú štruktúru. Navrhovaný rozvoj nebude mať priame vplyvy na časti krajiny, ktoré sú z krajinnooestetického hľadiska považované za najhodnotnejšie. Záväzným regulatívom, zakotveným v záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie, je obmedzená výška objektov v obci a v nových rozvojových plochách. Účelom tohto opatrenia je zachovanie tradičnej mierky vidieckej zástavby a jej harmonického včlenenia do okolitej krajiny. Predstavuje nepriamy pozitívny vplyv na krajinu, vrátane sídelnej krajiny a súčasne pozitívny vplyv z hľadiska ochrany charakteru tradičnej vidieckej zástavby. Osobitné podrobné regulatívy tohto druhu sú stanovené pre výstavbu chat v rozptýlenom osídlení. Rozširovanie rekreačného komplexu s viacpodlažnou zástavbou, s výnimkou zvyškovej rozvojovej plochy č. 5, sa nepredpokladá.

9. Vplyvy na chránené územia, ochranné pásma a ÚSES

Navrhované riešenie sa podľa možností vyhýba lokalizácii zástavby v chránených územiach s vyšším ako 2. stupňom ochrany.

Do ochranného pásma PR Kamenný vrch čiastočne zasahuje len navrhovaná rozvojová plocha č. 7, určená pre individuálnu chatovú rekreáciu. Ide však o vyplnenie prieluky v existujúcom zastavanom území obce a od samotnej prírodnej rezervácie ju oddeľuje strmý svah. Rozvojová plocha č. 8, určená taktiež pre individuálnu chatovú rekreáciu, je ukončená po ochranné pásmo PR. Nepredpokladajú sa preto žiadne negatívne vplyvy na prírodnú rezerváciu.

Do územia európskeho významu SKUEV0264 Klokoč zasahuje malá časť rozvojovej plochy č. 1, ďalej jedna prieluka v zástavbe časti Rudno, rozvojová plocha č. 3 (biatlonový areál) a značná časť rozvojovej plochy č. 8. Pre zástavbu rodinných domov sa v rámci rozvojovej plochy využijú najnižšie položené časti rozvojovej plochy č. 1, ktoré už do SKUEV nezasahujú. Taktiež dobudovanie biatlonového areálu si nevyžiada väčšie stavebné úpravy a väčšina rozvojovej plochy ostane v podobe trvalého trávneho porastu bez stavieb. Nemalo by tu preto dôjsť k negatívnym vplyvom na SKUEV0264 Klokoč. Za účelom eliminácie vplyvov na chránené územia (vrátane významných biotopov) sú v existujúcich a navrhovaných plochách individuálnej chatovej rekreácie obmedzené stavebné aktivity regulatívmi maximálnej zastavanej plochy na objekt (60 m²), maximálneho podielu zastavaných plôch (25%), minimálneho podielu zelene (50%).

V územnoplánovacej dokumentácii sú navrhnuté prvky územného systému ekologickej stability miestnej úrovne (ÚSES), pričom navrhované riešenie tieto prvky v plnej miere rešpektuje. V trasách navrhovaných biokoridorov nie je navrhovaná nová výstavba ani sa tu neplánujú iné zásahy. Nedôjde preto k narušeniu funkcie týchto prvkov v územnom systéme ekologickej stability. Navrhované riešenie rešpektuje tiež biocentrá a biokoridory regionálneho významu, ako aj vymedzené genofondové lokality podľa RÚSES okresu Žiar nad Hronom z roku 2019. Na území týchto prvkov RÚSES sa nenavrhujú žiadne stavebné aktivity. Len rozvojová plocha pre biatlonový areál hraničí s genofondovou lokalitou, v zmysle vyššie uvedeného sa tu však počíta so zachovaním trvalého trávneho porastu a v tejto časti rozvojovej plochy č. 3 sa nepočíta ani s bežeckými dráhami (ako vyplýva zo zámeru EIA „Športovo-turistický areál pri kúpeľoch Vyhne“).

Pri umiestňovaní novej zástavby, osobitne rozvojových plôch pre bývanie, boli plne rešpektované ochranné pásma existujúcich stavieb a činností:

- ochranné pásma vodných tokov
- ochranné pásmo lesa
- ochranné pásma líniových technických stavieb – vymedzené ochranné pásma majú elektrické vedenia vysokého napätia, elektrické stanice, vodovodné a kanalizačné potrubia
- cestné ochranné pásmo cesty III. triedy

10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, archeologické náleziská

Územnoplánovacia dokumentácia rešpektuje ochranné pásmo lokality UNESCO „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, nehnuteľné národné kultúrne pamiatky, ako aj ďalšie architektonické pamiatky a solitéry s historickými a kultúrnymi hodnotami. Je v súlade s príslušnou legislatívou (zákon č. 49/2002 Z. z., zákon č. 100/2002 Z.z.).

Hodnotená ÚPD vytvára predpoklady pre ochranu a zachovanie kultúrneho dedičstva, čo predstavuje pozitívny nepriamy vplyv. Zdôrazňuje potrebu zohľadniť mierku pôvodnej štruktúry zástavby, zachovať charakter zástavby a jej typickú panorámu. Ďalej požaduje splniť podmienky platnej legislatívy v oblasti pamiatkovej ochrany, týkajúce sa archeologických nálezov.

Za účelom udržania pôvodného charakteru zástavby sa stanovuje záväzný regulatív maximálnej výšky zástavby.

11. Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality

Realizácia stavieb a činností podľa návrhu územného plánu obce Vyhne nevyvolá žiadne vplyvy tohto druhu.

12. Iné vplyvy

Žiadne iné vplyvy navrhovaných činností a stavieb podľa návrhu územného plánu obce Vyhne neboli zistené.

13. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi

Hodnotenie významnosti predpokladaných vplyvov bolo uskutočnené s použitím bodovej stupnice hodnotenia od 0 do 5. Najvyššej bodovej hodnote (5) zodpovedá veľmi významný vplyv, ktorý má dosah presahujúci lokálnu úroveň alebo ovplyvňuje najzraniteľnejšie zložky životného prostredia. Najnižšia bodová hodnota (0) zodpovedá absencii akéhokoľvek vplyvu.

Predmetom hodnotenia boli vplyvy uvedené v kapitole III., podkapitolách 1.-12. tejto správy o hodnotení. Spomedzi uvádzaných vplyvov sa ani v jednej kategórii nepredpokladajú významnejšie vplyvy, t.j. vplyvy s bodovým hodnotením 3–5. Všetky predpokladané vplyvy možno považovať za nevýznamné alebo málo významné, čo zodpovedá bodovému hodnoteniu 1 alebo 2.

Uvedené vplyvy v tejto fáze spracovania dokumentácie zväčša nie je možné vyjadriť presnými kvantitatívnymi ukazovateľmi, nakoľko prevažujú nepriame vplyvy. Konkrétne návrhy investičných projektov možno stotožniť s priamymi vplyvmi, potenciálne dopady stanovených regulatívov klasifikujeme ako nepriame vplyvy. Nasledovné hodnotenie vplyvov podľa významnosti možno preto považovať len za orientačné.

Súhrnné hodnotenie očakávaných vplyvov na životné prostredie podľa významnosti

Skupina vplyvov	Druh vplyvu	Významnosť
Vplyvy na obyvateľstvo	pozitívny nepriamy	1-2
Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery	-	~0
Vplyvy na klimatické pomery	-	~0
Vplyvy na ovzdušie	pozitívny priamy pozitívny nepriamy	2 0-1
Vplyvy na vodné pomery	pozitívny priamy	1-2
Vplyvy na pôdu	pozitívny priamy negatívny nepriamy	1 1
Vplyvy na flóru, faunu a ich biotopy	pozitívny nepriamy	1
Vplyvy na krajinu	neutrálny priamy vplyv pozitívny nepriamy	1 1
Vplyvy na chránené územia, ochranné pásma a ÚSES	pozitívny priamy pozitívny nepriamy	1 1-2
Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, archeologické náleziská	pozitívny priamy pozitívny nepriamy	1 1-2
Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality	-	0
Iné vplyvy	-	0

Pri spracovaní územnoplánovacej dokumentácie boli rešpektované všetky relevantné právne predpisy uplatňujúce sa v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia, a to najmä:

- Zákon č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov
- Vyhláška č. 360/2010 Z. z. o kvalite ovzdušia v znení neskorších predpisov
- Vyhláška č. 410/2012 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ovzduší v znení neskorších predpisov
- Vyhláška č. 411/2012 Z.z. o monitorovaní emisií zo stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia a kvality ovzdušia v ich okolí v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 79/2015 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Vyhláška č. 549/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov

IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

Opatrenia na elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov činností a stavieb sú súčasťou záväzných regulatívov návrhu územného plánu obce Vyhne, kde sú vymedzené aj verejnoprospešné stavby. Účelom väčšiny navrhovaných opatrení je eliminovať súčasné environmentálne problémy. Nakoľko sa v riešenom území nepredpokladá lokalizácia zámerov s negatívnymi vplyvmi na životné prostredie, nie sú kompenzačné opatrenia vo väčšom rozsahu nutné. Všetky navrhované zámery sú naplánované mimo prvkov územného systému ekologickej stability a chránených území.

Prehľad navrhovaných opatrení, relevantných z hľadiska životného prostredia a zdravia obyvateľstva:

1. Opatrenia na zabezpečenie biodiverzity ekosystémov

- optimalizovať drevinovú skladbu a preferovať pôvodné dreviny, v súlade s potenciálnou prirodzenou vegetáciou v danom území
- zvýšiť druhovú diverzitu lesných porastov a nelesnej drevinovej vegetácie a zabrániť jej ďalšej monokulturalizácii
- zachovať a vytvoriť nárazníkové pásy brehových porastov pozdĺž vodných tokov, širokých minimálne 10 - 15 m (mimo zastavaného územia obce), za účelom retencie vody a živín, eliminácie znečisťovania vody
- zabrániť šíreniu a zabezpečiť odstraňovanie nepôvodných druhov a invázných druhov rastlín ohrozujúcich biologickú diverzitu v súlade s platnou legislatívou
- zachovať a revitalizovať meandre vodných tokov, za účelom zvýšenia inundačnej a retenčnej kapacity tokov a tradičných krajinárskych štruktúr
- obmedziť holorubný spôsob ťažby v biokoridoroch, biocentrách a plochách interakčných prvkov
- obnoviť extenzívne využívanie zarastajúcich lúk a pasienkov s ich kosením a vypásaním až po ich okraj
- zachovať biodiverzitu lúčnych ekosystémov a obmedziť sukcesný proces (zarastanie náletovými drevinami)

2. Opatrenia na zabezpečenie ekologickej stability

- dobudovať prvky územného systému ekologickej stability (biokoridory, biocentrá)
- obmedziť socioekonomické činnosti v lokalitách tvoriacich prvky územného systému ekologickej stability
- funkčnosť prvkov ÚSES zabezpečiť rešpektovaním ich ochrany pred zástavbou – nezasahovať do ich plochy bariérovými prvkami, oploteniami, stavbami

- dodržať minimálnu šírku regionálneho biokoridoru 40 m a minimálnu šírku miestneho biokoridoru 20 m
- vysadiť nové lesné plochy, resp. plochy nelesnej drevinovej vegetácie v súlade s návrhmi MÚSES

3. Opatrenia na ochranu prírodných zdrojov

- udržiavať existujúcu a založiť novú líniovú zeleň s funkciou retencie vody v krajine v podobe vsakovacích vegetačných pásov
- realizovať vodozádržné úpravy na drobných vodných tokoch
- optimalizovať agrotechnické postupy pri obrábaní poľnohospodárskej pôdy
- preferovať extenzívne hospodárenie na enklávach ornej pôdy obkolesených lesnými porastmi
- rozšíriť výmeru ochranných lesov (nielen pre zachovanie biodiverzity územia a zamedzenie nadmernej exploatacie lesov, ale tiež pre elimináciu vodnej erózie)
- existujúce hospodárske lesy v navrhovaných prvkoch ÚSES (biocentrách, biokoridoroch, interakčných prvkoch) preklasifikovať na ochranné lesy

4. Opatrenia na zlepšenie kvality životného prostredia, ochranu zdravia obyvateľstva a na zmiernenie pôsobenia stresových javov

- rozširovať triedený zber odpadu a odpad v maximálnej miere recyklovať
- zvyšovať podiel zhodnocovaného odpadu a sortiment komodít v zmysle cieľov programov odpadového hospodárstva obce a kraja
- uskutočňovať stály monitoring stavu životného prostredia a úplné odstraňovanie prípadných nelegálnych skládok a smetísk
- vysadiť línie izolačnej zelene na rozhraní obytného územia a výrobného územia
- revitalizovať existujúcu líniovú zeleň a vysadiť novú líniovú zeleň pozdĺž poľných ciest
- netolerovať v území zaburinené plochy, ani v lokalitách vzdialenejších od zastavaného územia; landom ležiace plochy alebo niekoľkokrát ročne a včas skosiť, alebo zalesniť drevinovou a krovinnou vegetáciou a ponechať sukcesii
- posilniť ekologickú osvetu medzi obyvateľmi a najmä deťmi, s aktívnym zapojením obyvateľov na ochrane a zveľaďovaní životného prostredia
- dobudovať systém dažďových rigolov v zastavanom území obce, so vsakovaním dažďovej vody
- dobudovať v celej obci splaškovú kanalizáciu s čistením odpadových vôd
- čistenie odpadových vôd v rozptýlenom osídlení realizovať decentralizovaným spôsobom - formou malých čistiarní odpadových vôd
- v obytnom území nepovoľovať prevádzky, ktoré sú zdrojom hluku, vibrácií, prašnosti a znečistenia ovzdušia

5. Opatrenia na zachovanie a udržiavanie vegetácie v sídle

- dobudovať komplexný systém plôch zelene v sídle v prepojení do kontaktného územia a do príľahlej krajiny
- pri výsadbe prispôbiť výber drevín meniacim sa klimatickým podmienkam
- zvyšovať podiel prvkov zelene a prírodných prvkov v zastavanom území obce
- realizovať doplnenie a dotvorenie plôch verejnej zelene
- upraviť zelené pásy a predzáhradky pozdĺž ciest v zastavanom území obce
- postupne nahradiť alergénne dreviny, ako aj kompozične a krajinársky nevhodné dreviny vhodnejšími druhmi v zastavanom území obce
- vysadiť aspoň jednostrannú líniovú (alejovú) zeleň na hlavných obslužných cestách v navrhovaných obytných uliciach
- využívať vegetáciu, svetlé a odrazové povrchy na budovách a v dopravnej infraštruktúre
- vysádzať vetrolamy, živé ploty v sídle a na jeho okrajoch
- zvyšovať podiel vegetácie pre zadržiavanie (retenciu) a infiltráciu dažďových vôd v sídle, osobitne v zastavanom centre obce a v rámci navrhovaných rozvojových plôch
- preferovať renaturáciu a ochranu tokov, opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody a zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodných sieťach

Viacere z navrhovaných adaptačných opatrení prispejú k naplneniu cieľov Stratégie adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy. Ide hlavne o opatrenia ako zvyšovanie podielu vegetácie v sídle (vrátane líniovej zelene), ochrana funkčných brehových porastov tokov, opatrenia na zvýšenie retenčnej a inundačnej schopnosti krajiny, budovanie zelenej infraštruktúry (biokoridorov), agrotechnické opatrenia, návrh výsadby líniovej zelene pozdĺž ciest.

Z hľadiska posúdenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie je možné tieto opatrenia považovať za dostatočné.

V. Porovnanie variantov (vrátane porovnania s nulovým variantom)

1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu

Pre potreby hodnotenia bol zostavený katalóg kritérií, ktoré sú relevantné pri hodnotení urbanistickej koncepcie a jej dopadov na životné prostredie. Váha (dôležitosť) jednotlivých kritérií v prípade posudzovania hodnotenej územnoplánovacej dokumentácie nebola stanovená. Zvolené kritériá boli zoskupené do troch skupín:

- krajinno-ekologické kritériá:
 - ochrana / rešpektovanie ekologicky významných segmentov krajiny, vrátane chránených území
 - kvalita a úroveň ochrany prírodných zdrojov – ovzdušia, vody, pôdy
 - prispôsobenie koncepcie rozvoja topografickým podmienkam a ďalším prírodným limitom
 - ekologická stabilita územia a vytvorenie funkčného územného systému ekologickej stability
 - zastúpenie prírodných prvkov v zastavanom území
 - dostupnosť a rozsah verejnej zelene
 - optimalizácia urbanistických štruktúr z hľadiska mikroklimatických podmienok
 - využitie alternatívnych a obnoviteľných zdrojov energie
- socio-ekonomické kritériá
 - bezpečnosť dopravy
 - implementácia udržateľných druhov dopravy
 - pokrytie územia verejnou dopravou
 - podiel obyvateľov napojených na vodovod a kanalizáciu
 - počet pracovných miest
 - dostupnosť základnej občianskej vybavenosti
 - príležitosti pre rekreačno-športové aktivity
 - rešpektovanie historického dedičstva a hodnôt reprezentujúcich kultúrnu kontinuitu a identitu
- technicko-ekonomické kritériá
 - realizovateľnosť koncepcie – väzba na konkrétne investičné zámery
 - efektívnosť riešenia technickej infraštruktúry
 - efektívnosť dopravnej siete

- hustota obyvateľov v zastavanom území

2. Porovnanie variantov

Obec Vyhne spadá do kategórie sídiel s menej ako 2 000 obyvateľmi, preto podľa § 21 ods. 2 stavebného zákona variantný koncept netreba spracovať a spracúva sa invariantný návrh územného plánu obce. Rozlíšený je preto len samotný návrh (návrhový variant) a nulový variant.

Nulový variant (variant „0“) je v zásade ekvivalentom súčasného stavu využívania riešeného územia – katastrálneho územia obce Vyhne v rozsahu dnešného zastavaného územia obce. Za nulový variant by sa mohol považovať doterajší územný plán sídelného útvaru Vyhne z roku 1991, ktorý však stratil záväznosť (a v kompletnej podobe sa ani nezachoval). V súčasnosti však už sú zastavané všetky plochy podľa doterajšieho územného plánu, s výnimkou menšej plochy pre rozšírenie rekreačného areálu (v pripravovanom územnom pláne obce jej zodpovedá rozvojová plocha č. 5). Možno preto konštatovať, že nulový variant v ponímaní či už doterajšieho územného plánu alebo súčasného využívania územia, reprezentujú totožné východiská. Nulový variant tiež znamená, že obec nebude mať dokument s právnou záväznosťou, ktorý by koncepčne usmerňoval a koordinoval činnosti na území obce a účinne zamedzil environmentálne neprijateľné zámery a činnosti. Rozvoj v obci by sa nezastavil, ale jeho rizikom by bola nekonceptnosť a vznik funkčno-prevádzkových kolízií.

Ďalší variant predstavuje samotný návrh riešenia - variant „1“ (návrhový variant). Za predpokladu realizácie návrhov obsiahnutých v územnoplánovacej dokumentácii budú eliminované existujúce alebo potenciálne environmentálne problémy, čím sa znížia negatívne vplyvy na životné prostredie obce, jej obyvateľov, ako aj na prírodné prostredie. Navrhované riešenie počíta s vyváženým rozvojom územia. Prináša návrh miestneho územného systému ekologickej stability a ďalších ekostabilizačných opatrení pre celé katastrálne územie obce. Prispieva k zachovaniu scenérie krajiny a kompozično-estetických charakteristík pôvodnej urbanistickej štruktúry.

V hodnotenej ÚPD sa uvažuje s ďalším rozvojom obytnej funkcie. Vymedzením nových rozvojových plôch pre výstavbu sa vytvoria podmienky pre naplnenie rozvojového potenciálu obce. Na bývanie sa využijú priestorové rezervy v zastavanom území, ako aj plochy v priamej nadväznosti na zastavané územie obce. Nové rozvojové plochy pre obytnú funkciu sú rovnomerne rozložené v jednotlivých častiach obce. Najväčšia je rozvojová plocha č. 14 s kapacitou pre 19 rodinných domov v lokalite Mravište. V časti Rudno (pozdĺž Klokočského potoka) sa navrhujú rozvojové plochy č. 1 a 2, ako aj prieluky v existujúcej zástavbe rozptýleného osídlenia. Rozvojová plocha č. 4 v lokalite Tisová sa navrhuje pri príjazdovej ceste k rekreačnému stredisku. Rozvojové plochy č. 10, 11, 12 predstavujú v podstate väčšie prieluky medzi lokalitami Roveň a Skalka, v severovýchodnej časti obce. Rozvojová plocha č. 15 umožní kompletizáciu druhej strany zástavby v súčasnosti len jednostranne obostavanej cesty v doline, v lokalite Hodruška. Okrem toho boli v rozptyle identifikované viaceré prieluky (bez číselného označenia), každá vhodná pre výstavbu cca jedného rodinného domu.

Najväčšie kapacity špecifického apartmánového bývania sa v zmysle Urbanistickej štúdie revitalizácie areálu strojárni v obci Vyhne plánujú v časti bývalého areálu, ktorá je definovaná ako obytné územie a navrhované zmiešané územie. Ide o celkovo 89 bytov (apartmánov), z toho 34 bytov má vzniknúť rekonštrukciou a funkčnou transformáciou bývalej administratívnej budovy.

Hodnotená ÚPD predpokladá, že pokračujúci rast počtu obyvateľov obce bude generovať dopyt po službách a zariadeniach maloobchodu. Odporúča nové zariadenia občianskej vybavenosti celooobecného významu lokalizovať predovšetkým do centrálnej časti obce a pozdĺž cesty III/2493. Pre komerčnú občiansku vybavenosť je navrhnutá menšia rozvojová plocha č. 13. Hodnotená ÚPD tiež uvádza, že kapacity vzdelávacích zariadení, najmä materskej školy, je potrebné koordinovať s rozširovaním obytného územia. Taktiež počíta s aktuálnym zámerom vytvorenia zariadenia sociálnych služieb pre seniorov (adaptáciou bývalej sladovne). V navrhovanom zmiešanom území, ktoré má vzniknúť transformáciou bývalých strojárni, sa uvažuje aj s funkciami občianskeho vybavenia.

V oblasti športu a rekreácie hodnotená ÚPD naďalej počíta s rozvíjaním rekreačného potenciálu obce, založeného primárne na relaxačnom cestovnom ruchu, doplnkovo na poznávacom cestovnom ruchu, kongresovom cestovnom ruchu, cykloturistike, pešej turistike, agroturistike. Odporúča v obci zriadiť informačné centrum. Rekreačné areály pri kúpalisku a ubytovacích zariadeniach navrhuje rozšíriť o príľahlé voľné územie v rozsahu rozvojovej plochy č. 5. Predpokladá sa rozšírenie ubytovacej kapacity o 10%, t.j. o 50 lôžok. Lesné porasty v okolí kúpaliska sa navrhujú upraviť pre oddychovo-rekreačné aktivity ako plochy rekreačnej zelene lesoparku. Pre výstavbu rekreačných chát (formou individuálnej chatovej rekreácie) sa navrhujú rozvojové plochy č. 7, 8, 9. Pre extenzívne športové aktivity v krajine sú neďaleko hotela Sitno vymedzené rozvojové plochy č. 3 (biatlonový areál) a č. 6 (pumptracková dráha), pričom tieto aktivity sa už v uvedených lokalitách čiastočne realizujú.

Nové plochy pre výrobu v hodnotenej ÚPD nie sú navrhované.

Návrh územného plánu obce Vyhne predpokladá odstránenie deficitov dopravnej a technickej infraštruktúry, čo je predpokladom ochrany životného prostredia a je faktorom atraktívnosti obce pre rôzne cieľové skupiny (obyvateľov, podnikateľov, návštevníkov). Navrhuje sa dobudovanie splaškovej kanalizácie, ako aj napojenie nových rozvojových plôch v sústredenom osídlení na inžinierske siete (vrátane splaškovej kanalizácie), vybudovanie nových miestnych ciest a chodníkov.

Riešenie návrhového variantu rešpektuje limity prírodného charakteru (topografické pomery, vodné toky, zosuvy, biotopy) a územnotechnické limity (cestu III. triedy, siete technickej infraštruktúry).

V porovnaní s nulovým variantom sa v návrhovom variante predpokladá vyššia intenzita rozvoja v istých lokalitách, preto môže byť pôsobenie niektorých vplyvov spojených s novou výstavbou výraznejšie. Nulový variant však nerieši odstránenie existujúcich deficitov a environmentálnych problémov. Predpokladané vplyvy vyplývajúce z hodnotenej územnoplánovacej dokumentácie, spolu s opatreniami na elimináciu týchto

vplyvov, nevytvárajú takú antropogénnu záťaž v území, ktorá by negatívne ovplyvnila životné prostredie.

Navrhované naplňa ciele, ktoré boli stanovené už v zadaní. Cieľom Územného plánu obce Vyhne je v zmysle ustanovení § 1 stavebného zákona komplexné riešenie priestorového usporiadania a funkčného využitia územia v rozsahu katastrálneho územia obce, stanovenie zásad jeho organizácie a vecná a časová koordinácia činností v území. Špecifické ciele návrhu rozvoja územia obce Vyhne v rámci územného plánu obce sú formulované nasledovne:

- navrhnuť komplexnú koncepciu rozvoja obce, ktorá sa bude zaoberať otázkami rozvoja rekreácie a cestovného ruchu, ako aj bývania a podnikateľských aktivít, vrátane zosúladenia jednotlivých urbanistických funkcií
- definovať optimálnu kompozično-priestorovú organizáciu obce, zachovávajúcu jedinečnosť a identitu obce, ktorá bude vychádzať z princípov udržateľného rozvoja a požiadaviek ochrany prírody a životného prostredia
- navrhnuť odstránenie deficitov verejného dopravného a technického vybavenia (nedobudovaný systém odvádzania a čistenia odpadových vôd, nevyhovujúci stav niektorých ciest atď.)
- stanovenie zásad a regulatívov priestorového usporiadania a funkčného využitia územia, pre umiestnenie verejného dopravného vybavenia a verejného technického vybavenia, ako aj ďalších zásad a regulatívov starostlivosti o životné prostredie, ochranu a využívanie prírodných zdrojov, ochranu a tvorbu krajiny, vytváranie a udržiavanie ekologickej stability
- stanoviť časovú koordináciu činností v území - určením návrhového obdobia územného plánu obce, rozčlenením návrhov do viacerých návrhových etáp

Strategický cieľ a poslanie obce sú ďalej definované Programe rozvoja obce Vyhne, ktorý spolu s územným plánom obce predstavuje najdôležitejšie strategické dokumenty miestnej úrovne. Hodnotená dokumentácia je v celom rozsahu v súlade so záväznou časťou ÚPN VÚC Banskobystrický kraj v znení zmien a doplnkov. Súlad s nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou je dokumentovaný v kapitole 2.2 textovej časti hodnotenej ÚPD. Pri spracovaní návrhu územného plánu obce Vyhne sa vychádzalo aj z ďalších strategických dokumentov regionálnej a celoštátnej úrovne, ktoré sú uvedené v kap. VI tejto správy.

53

VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na ŽP a spôsob a zdroje získavania údajov o súčasnom stave ŽP a zdravia

V procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie boli použité všeobecne známe informácie o území, publikované napr. na internetových portáloch (katasterportál, Enviroportál, pôdny portál, SHMÚ) ako aj všeobecne záväzné právne predpisy. Ďalšími východiskovými podkladmi boli plánovacie dokumenty spracované na rôznych hierarchických úrovniach a projektové a iné dokumentácie týkajúce sa riešeného územia:

- Atlas krajiny Slovenskej republiky, Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR, 2002
- Atlas máp stability svahov SR v M 1: 50 000
http://www.geology.sk/new/sk/sub/Geoisnomenu/geof/atlas_st_sv
- Komunitný plán sociálnych služieb v obci Vyhne na roky 2018-2021
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2011 v platnom znení
- Krajinnoekologický plán obce Vyhne, 2020
- Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike, MDVaRR 2015
- Oficiálna stránka obce Vyhne www.vyhne.sk
- Operačný program Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020
- Prieskumy a rozbor pre územný plán obce Vyhne, 2020
- Program rozvoja obce Vyhne na roky 2014 – 2020
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2015 - 2023
- Regionálna integrovaná územná stratégia (RIÚS)
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Žiar nad Hronom, Esprit, 2019
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Žiar nad Hronom, Ekotrust, 1994
- Rozvoj cyklistickej dopravy na území BBSK
- Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy - aktualizácia, 2018
- Stratégia rozvoja dopravy Slovenskej republiky do roku 2020
- Športovo-turistický areál pri kúpeľoch Vyhne. Zámer EIA, 2016
- Urbanistická štúdia revitalizácie areálu strojární v obci Vyhne, 2021
- Územný plán sídelného útvaru Vyhne, 1991
- Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Banskobystrický kraj v znení zmien a doplnkov

- Vytvorenie podmienok pre stanovenie zásad a pravidiel územného plánovania, 2013

Významným syntetickým podkladom pre spracovanie územnoplánovacej dokumentácie, ako aj tejto správy o hodnotení, boli výstupy predchádzajúcich etáp tvorby územnoplánovacej dokumentácie – najmä krajinnoekologického plánu obce Vyhne, ktorý analyzoval stav životného prostredia, problematiku ochrany prírody a tvorby krajiny.

Na základe týchto informácií boli skoncipované údaje o vstupoch a výstupoch, charakteristika súčasného stavu životného prostredia a zhodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie.

Samotné hodnotenie – výber hodnotiacich kritérií a stanovenie spôsobu hodnotenia bolo uskutočnené s použitím rôznych metodík, ktoré prezentujú aktuálne výsledky výskumu v danej oblasti, publikované v zborníkoch a odborných prácach.

VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení

Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch pri vypracúvaní tejto správy vyplynuli zo skutočnosti, že pre hodnotené územie chýbajú určité konkrétne údaje charakterizujúce stav zložiek životného prostredia a faktorov ovplyvňujúcich životné prostredie – chýbajú výsledky konkrétnych meraní kvality a stavu ovzdušia, povrchových vôd, podzemných vôd, pôdy, hluku atď.

Ďalšie neurčitosti môžu vyplývať z faktu, že posudzovanie vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie je predprojektovou etapou, v ktorej sa overujú limity územia z hľadiska rôznych záujmov a návrhy aktivít definovaných v územnoplánovacej dokumentácii nie sú určené bližšími kvantitatívnymi ukazovateľmi / parametrami.

Na rozdiel od posudzovania vplyvov činností na základe konkrétnych investičných zámerov (EIA) preto v hodnotenej územnoplánovacej dokumentácii ešte nie je možné presne určiť, aké konkrétne činnosti zo spektra prípustného funkčného využitia sa v rámci jednotlivých funkčných plôch, resp. regulačných blokov a krajinnoekologických komplexov budú v skutočnosti realizovať.

Uvedené nedostatky a neurčitosti však nie sú zásadného charakteru a všetky podstatné okolnosti pre posúdenie územnoplánovacej dokumentácie boli v tejto správe o hodnotení zohľadňované.

VIII. Všeobecné záverečné zhrnutie

Územné plány vo všeobecnosti predstavujú účinný nástroj pre koncepčné usmerňovanie rozvoja územia obcí na princípoch udržateľného rozvoja. Súčasný systém územného plánovania garantuje dodržiavanie týchto princípov vďaka integrovaným nástrojom krajinnoekologického plánovania a strategického environmentálneho hodnotenia (v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov).

Už v zadaní na spracovanie územného plánu obce Vyhne a aj v ďalšej etape, pri príprave návrhu, bol deklarovaný cieľ, aby rozvoj obce vychádzal z princípov udržateľného rozvoja a v maximálnej miere zohľadňoval požiadavky ochrany prírody a životného prostredia.

V hodnotenej ÚPD sa uvažuje s ďalším rozvojom obytnej funkcie. Vymedzením nových rozvojových plôch pre výstavbu sa vytvoria podmienky pre naplnenie rozvojového potenciálu obce. Na bývanie sa využijú priestorové rezervy v zastavanom území, ako aj plochy v priamej nadväznosti na zastavané územie obce. Nové rozvojové plochy pre obytnú funkciu sú rovnomerne rozložené v jednotlivých častiach obce. Najväčšia je rozvojová plocha č. 14 s kapacitou pre 19 rodinných domov v lokalite Mravište. V časti Rudno (pozdĺž Klokočského potoka) sa navrhujú rozvojové plochy č. 1 a 2, ako aj prieluky v existujúcej zástavbe rozptýleného osídlenia. Rozvojová plocha č. 4 v lokalite Tisová sa navrhuje pri príjazdovej ceste k rekreačnému stredisku. Rozvojové plochy č. 10, 11, 12 predstavujú v podstate väčšie prieluky medzi lokalitami Roveň a Skalka, v severovýchodnej časti obce. Rozvojová plocha č. 15 umožní kompletizáciu druhej strany zástavby v súčasnosti len jednostranne obostavanej cesty v doline, v lokalite Hodruška. Okrem toho boli v rozptyle identifikované viaceré prieluky (bez číselného označenia), každá vhodná pre výstavbu cca jedného rodinného domu.

Najväčšie kapacity špecifického apartmánového bývania sa v zmysle Urbanistickej štúdie revitalizácie areálu strojárni v obci Vyhne plánujú v časti bývalého areálu, ktorá je definovaná ako obytné územie a navrhované zmiešané územie. Ide o celkovo 89 bytov (apartmánov), z toho 34 bytov má vzniknúť rekonštrukciou a funkčnou transformáciou bývalej administratívnej budovy.

Hodnotená ÚPD predpokladá, že pokračujúci rast počtu obyvateľov obce bude generovať dopyt po službách a zariadeniach maloobchodu. Odporúča nové zariadenia občianskej vybavenosti celoobecného významu lokalizovať predovšetkým do centrálnej časti obce a pozdĺž cesty III/2493. Pre komerčnú občiansku vybavenosť je navrhnutá menšia rozvojová plocha č. 13. Hodnotená ÚPD tiež uvádza, že kapacity vzdelávacích zariadení, najmä materskej školy, je potrebné koordinovať s rozširovaním obytného územia. Taktiež počíta s aktuálnym zámerom vytvorenia zariadenia sociálnych služieb pre seniorov. V navrhovanom zmiešanom území, ktoré má vzniknúť transformáciou bývalých strojárni, sa uvažuje aj s funkciami občianskeho vybavenia.

V oblasti športu a rekreácie hodnotená ÚPD naďalej počíta s rozvíjaním rekreačného potenciálu obce, založeného primárne na relaxačnom cestovnom ruchu, doplnkovo na poznávacom cestovnom ruchu, kongresovom cestovnom ruchu, cykloturistike, pešej

turistike, agroturistike. Odporúča v obci zriadiť informačné centrum. Rekreačné areály pri kúpalisku a ubytovacích zariadeniach navrhuje rozšíriť o príslušné voľné územie v rozsahu rozvojovej plochy č. 5. Predpokladá sa rozšírenie ubytovacej kapacity o 10%, t.j. o 50 lôžok. Lesné porasty v okolí kúpaliska sa navrhujú upraviť pre oddychovo-rekreačné aktivity ako plochy rekreačnej zelene lesoparku. Pre výstavbu rekreačných chát (formou individuálnej chatovej rekreácie) sa navrhujú rozvojové plochy č. 7, 8, 9. Pre extenzívne športové aktivity v krajine sú neďaleko hotela Sitno vymedzené rozvojové plochy č. 3 (biatlonový areál) a č. 6 (pumptracková dráha), pričom tieto aktivity sa už v uvedených lokalitách čiastočne realizujú.

Nové plochy pre výrobu v hodnotenej ÚPD nie sú navrhované.

Návrh územného plánu obce Vyhne predpokladá odstránenie deficitov dopravnej a technickej infraštruktúry, čo je predpokladom ochrany životného prostredia a je faktorom atraktívnosti obce pre rôzne cieľové skupiny (obyvateľov, podnikateľov, návštevníkov). Navrhuje sa dobudovanie splaškovej kanalizácie, ako aj napojenie nových rozvojových plôch v sústreďenom osídlení na inžinierske siete (vrátane splaškovej kanalizácie), vybudovanie nových miestnych ciest a chodníkov.

Riešenie návrhového variantu rešpektuje limity prírodného charakteru (topografické pomery, vodné toky, zosuvy, biotopy) a územnotechnické limity (cestu III. triedy, siete technickej infraštruktúry).

Regulácia funkčného využitia územia presne stanovuje prípustné a neprípustné využitie plôch s cieľom zabezpečiť kvalitu životného prostredia a eliminovať nežiadúce vzájomné ovplyvňovanie jednotlivých urbanistických funkcií. Za účelom zachovania zelene v rámci zastavaného územia sa formou záväzného regulatívu určuje maximálny podiel zastavaných plôch a minimálny podiel zelene. Regulácia maximálnej výšky zástavby a navrhované zásady priestorového usporiadania prispievajú k zachovaniu tradičnej mierky vidieckej zástavby a jej harmonického včlenenia do okolitej krajiny, ako aj kompozično-estetických charakteristík pôvodnej urbanistickej štruktúry.

Návrh územného plánu obce Vyhne nezahŕňa riešenia, ktoré by boli nositeľmi rizík pre zdravotný stav obyvateľstva a ktoré by mali negatívne sociálno-ekonomické dopady, narušovali pohodu a kvalitu života alebo životného prostredia. Naopak, územnoplánovacia dokumentácia predostiera konkrétne riešenia problémov s identifikovanými nepriamymi vplyvmi.

Návrh územného plánu obce Vyhne predpokladá odstránenie deficitov dopravnej a technickej infraštruktúry, čo je predpokladom ochrany životného prostredia a je faktorom atraktívnosti obce pre rôzne cieľové skupiny (obyvateľov, podnikateľov, návštevníkov). Navrhuje sa napojenie nových rozvojových plôch na všetky inžinierske siete (vrátane splaškovej kanalizácie), vybudovanie nových miestnych ciest a chodníkov.

V oblasti technickej infraštruktúry bude mať navrhované dobudovanie splaškovej kanalizácie s čistením odpadových vôd podstatný pozitívny vplyv na hygienické podmienky a komfort obyvateľov. V navrhovaných rozvojových plochách v súvisle urbanizovanom území obce kvalitu bývania zabezpečí zámer napojenia na všetky

inžinierske siete – plynovod, verejný vodovod, splaškovú kanalizáciu, zásobovanie elektrickou energiou.

V oblasti dopravy ide o návrh vybudovania chodníkov na prieťahu cesty III. triedy zastavaným územím obce, cyklistických trás, ako aj zámery rekonštrukcie miestnych ciest a doplnenia siete miestnych ciest. Návrhy investícií do nemotorovej dopravy budú mať pozitívne vplyvy na obyvateľstvo, najmä z hľadiska bezpečnosti najzraniteľnejších účastníkov cestnej premávky. Rešpektované je ochranné pásmo cesty III. triedy.

Na ochranu zdravia obyvateľstva je v hodnotenej ÚPD stanovená požiadavka osobitných stavebných opatrení pri výstavbe obytných budov na území so stredným radónovým rizikom podľa vyhlášky č. 98/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obmedzovaní ožiarenia pracovníkov a obyvateľov z prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia.

Ekonomické a sociálne dôsledky navrhovaného riešenia na obyvateľstvo budú vyplývať z uvažovaného nárastu počtu obyvateľov. V návrhovom období do roku 2035 sa na základe kapacity navrhovaných plôch pre výstavbu prognózuje zvýšenie počtu obyvateľov na 1305.

Pozitívny vplyv na obyvateľstvo a návštevníkov bude mať návrh revitalizácie a dobudovania plôch verejnej zelene s oddychovými priestranstvami v centrálnej zóne obce a úpravy (revitalizácia) lesoparku. Vznikne atraktívne prostredie podporujúce sociálne kontakty a potenciálne posilní súdržnosť miestnej komunity. Špecifické nároky segmentu obyvateľstva v poproduktívnom veku budú saturované navrhovaným zariadením sociálnych služieb pre seniorov. Pozitívne dôsledky navrhovaného riešenia možno vidieť v stanovení presných regulatívov pre výrobné aktivity v zastavanom území, ktoré predídu potenciálnym negatívnym vplyvom na obytné územie a budú garantovať kvalitu životného prostredia. Stanovené sú podrobné regulatívy pre umiestňovanie prípadných drobných remeselných prevádzok a pre drobnochov v obytnom území. Tým sa preventívne zabezpečí ochrana pred hlukovou záťažou, znečistením ovzdušia emisiami a zápachom.

Realizácia stavieb a činností podľa hodnotenej územnoplánovacej dokumentácie nebude mať negatívny vplyv na horninové prostredie a geomorfologické pomery.

Hodnotená územnoplánovacia dokumentácia nevyvolá žiadne priame vplyvy na klimatické pomery. Nevýznamné nepriame vplyvy na klímu prinesú niektoré navrhované opatrenia na zabezpečenie ekologickej stability a biodiverzity, ktoré vychádzajú z odporúčaných opatrení Stratégie adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy.

Z hľadiska vplyvov na ovzdušie navrhované riešenie v hodnotenej územnoplánovacej dokumentácii počíta s plynifikáciou nových rozvojových plôch s obytnou funkciou, ktoré sú situované v sústredenej zástavbe. Tým sa eliminuje znečistenie z domácností pri vykurovaní a príprave teplej úžitkovej vody, čo predstavuje pozitívny priamy vplyv. Pozitívny vplyv strategického dokumentu na ovzdušie možno ďalej vidieť v stanovení regulatívov funkčného využívania územia s obmedzením rušivých prevádzok v obytnom území.

Realizácia stavieb a činností podľa hodnotenej územnoplánovacej dokumentácie neovplyvní hydrologické a hydrogeologické pomery v území. Navrhované opatrenia

významnou mierou prispejú k ochrane a zvýšeniu kvality podzemných a povrchových vôd. Ide predovšetkým o návrh dobudovania splaškovej kanalizácie s čistením odpadových vôd.

Z hľadiska vplyvov na pôdu sa realizáciou navrhnutých ekostabilizačných opatrení eliminuje pôdna erózia, zosuvy a ďalšie ohrozujúce faktory. V návrhu územného plánu obce je zakotvená požiadavka optimalizácie agrotechnických postupov pri obrábaní ornej pôdy, ako aj udržiavania existujúcej líniovej zelene a založenia novej líniovej zelene s pôdoochrannou funkciou. Táto skupina opatrení predstavuje pozitívne vplyvy na pôdu.

Hodnotená územnoplánovacia dokumentácia vymedzuje nové rozvojové plochy pre výstavbu. Celková plocha navrhovaných záberov poľnohospodárskej pôdy je 22,3352 ha, z toho na zastavané územie pripadá 2,3895 ha.

Návrh nových rozvojových plôch pre výstavbu bol optimalizovaný na základe konzultácie so Správou CHKO Štiavnické vrchy s ohľadom na elimináciu kolízií s významnými biotopmi. Významné biotopy lúk a pasienkov boli v minulosti zistené len na mieste navrhovaných rozvojových plôch pre rekreačné funkcie. V prípade rozvojovej plochy pre dobudovanie biatlonového areálu sa predpokladá zachovanie trvalého trávneho porastu bez väčších zásahov a v plochách určených pre individuálnu chatovú a záhradkársku rekreáciu bude prípustný len nízky podiel zastavaných plôch. Vplyv navrhovanej zástavby na biotopy by mal byť preto minimalizovaný. Realizácia ekostabilizačných opatrení, navrhovaných v územnoplánovacej dokumentácii, prispeje k stabilizácii prírodného prostredia, čím sa zlepšia aj podmienky pre faunu a flóru riešeného územia.

V navrhovanom riešení hodnotenej územnoplánovacej dokumentácie je posilnené zastúpenie harmonicky pôsobiacich krajinných prvkov. S revitalizáciou a výsadbou zelene sa počíta aj v uliciach obce.

Krajinný obraz mierne pozmení nová zástavba, ktorá však nadviaže na existujúcu sídelnú štruktúru. Navrhovaný rozvoj nebude mať priame vplyvy na časti krajiny, ktoré sú z krajinnooestetického hľadiska považované za najhodnotnejšie. Záväzným regulatívom, zakotveným v záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie, je obmedzená výška objektov v obci a v nových rozvojových plochách. To predstavuje nepriamy pozitívny vplyv na krajinu, vrátane sídelnej krajiny a súčasne pozitívny vplyv z hľadiska ochrany vidieckeho charakteru zástavby.

Navrhované riešenie sa podľa možností vyhýba lokalizácii zástavby v chránených územiach s vyšším ako 2. stupňom ochrany. Do ochranného pásma PR Kamenný vrch čiastočne zasahuje len navrhovaná rozvojová plocha č. 7, určená pre individuálnu chatovú rekreáciu. Ide však o vyplnenie prieluky v existujúcom zastavanom území obce a od samotnej prírodnej rezervácie ju oddeľuje strmý svah. Rozvojová plocha č. 8, určená taktiež pre individuálnu chatovú rekreáciu, je ukončená po ochranné pásmo PR. Nepredpokladajú sa preto žiadne negatívne vplyvy na prírodnú rezerváciu.

Do územia európskeho významu SKUEV0264 Klokoč zasahuje malá časť rozvojovej plochy č. 1, ďalej jedna prieluka v zástavbe časti Rudno, rozvojová plocha č. 3 (biatlonový areál) a značná časť rozvojovej plochy č. 8. Pre zástavbu rodinných domov sa v rámci rozvojovej

plochy využijú najnižšie položené časti rozvojovej plochy č. 1, ktoré už do SKUEV nezasahujú. Taktiež dobudovanie biatlonového areálu si nevyžiada väčšie stavebné úpravy a väčšina rozvojovej plochy ostane v podobe trvalého trávneho porastu bez stavieb. Nemalo by tu preto dôjsť k negatívnym vplyvom na SKUEV0264 Klokoč. Za účelom eliminácie vplyvov na chránené územia (vrátane významných biotopov) sú v existujúcich a navrhovaných plochách individuálnej chatovej rekreácie obmedzené stavebné aktivity regulatívmi maximálnej zastavanej plochy na objekt (60 m²), maximálneho podielu zastavaných plôch (25%), minimálneho podielu zelene (50%).

V územnoplánovacej dokumentácii sú navrhnuté prvky územného systému ekologickej stability miestnej úrovne (ÚSES), pričom navrhované riešenie tieto prvky v plnej miere rešpektuje. V trasách navrhovaných biokoridorov nie je navrhovaná nová výstavba ani sa tu neplánujú iné zásahy. Nedôjde preto k narušeniu funkcie týchto prvkov v územnom systéme ekologickej stability. Navrhované riešenie rešpektuje tiež biocentrá a biokoridory regionálneho významu, ako aj vymedzené genofondové lokality podľa RÚSES okresu Žiar nad Hronom z roku 2019. Na území týchto prvkov RÚSES sa nenavrhujú žiadne stavebné aktivity.

Pre zlepšenie kvality životného prostredia, ako aj elimináciu a prevenciu environmentálnych problémov definuje hodnotená ÚPD v záväznej časti súbor opatrení, ktoré vytvoria predpoklady pre udržateľný rozvoj územia. Viaceré z týchto opatrení predstavujú súčasne odporúčané opatrenia Stratégie adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy. Ide hlavne o opatrenia ako zvyšovanie podielu vegetácie v sídle (vrátane líniovej zelene), ochrana funkčných brehových porastov tokov, opatrenia na zvýšenie retenčnej a inundačnej schopnosti krajiny, budovanie zelenej infraštruktúry (biokoridorov), agrotechnické opatrenia, návrh výsadby líniovej zelene pozdĺž ciest.

Možno teda konštatovať, že územný plán obce Vyhne bude predstavovať základný koncepčný dokument obce s právnou záväznosťou a vynútiteľnosťou. V návrhu záväznej časti riešenia sú definované zásady a regulatívy funkčného využívania a priestorového usporiadania územia, ako aj zásady a regulatívy týkajúce sa ochrany životného prostredia a krajiny a ďalších funkčných systémov obce, verejnoprospešné stavby.

Hodnotená dokumentácia je v celom rozsahu v súlade so záväznou časťou ÚPN VÚC Banskobystrický kraj v znení zmien a doplnkov. Súlad s nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou je dokumentovaný v kapitole 2.2 textovej časti hodnotenej ÚPD.

Z porovnania variantov vyplýva, že návrhový variant (variant „1“) predstavuje oproti nulovému variantu najvýhodnejší variant budúcej realizácie činností a stavieb v hodnotenom území.

Vyhodnotenie splnenia rozsahu hodnotenia a špecifických požiadaviek na hodnotenie

Správa o hodnotení strategického dokumentu obsahuje rozpracovanie všetkých bodov uvedených v prílohe č. 5 zákona. V procese hodnotenia a v jeho výstupe – správe o hodnotení boli naplnené všetky body rozsahu hodnotenia, ktorý určil Okresný úrad Žiar

nad Hronom, odbor starostlivosti o životné prostredie v liste č. OU-ZH-OSZP-2021/001342-022 zo dňa 07. 04. 2021. Hodnotenie, ako aj samotné navrhované riešenie, zohľadnilo špecifické požiadavky, ktoré vyplynuli zo stanovísk doručených k oznámeniu o strategickom dokumente:

- zohľadniť všetky stanoviská a vyjadrenia, ktoré boli zaslané príslušnému orgánu k oznámeniu o strategickom dokumente a k rozsahu hodnotenia – **je zohľadnené**
- v správe o hodnotení popísať hlavné ciele strategického dokumentu a jeho vzťah k iným relevantným strategickým dokumentom – **je uvedené v SoH, kap. V.2**
- popísať ciele ochrany životného prostredia relevantné pre navrhovaný strategický dokument – **ako kritériá sú uvedené v SoH, kap. V.1**
- popísať pravdepodobné významné vplyvy navrhovaného strategického dokumentu na životné prostredie – **je vyhodnotené v SoH, v kap. III**
- strategický dokument riešiť v súlade s ÚPN VÚC BBK - **súlad je deklarovaný v SoH a v návrhu ÚPD, kap. 2.2**
- doplniť požiadavky (regulatívy) vyplývajúce z návrhu územného plánu regiónu na územie obce – **regulatívy ÚPN VÚC BBK sú zahrnuté v návrhu ÚPD, kap. 2.2**
- posúdiť a vyhodnotiť nepriaznivé vplyvy z dopravy v lokalitách situovaných v blízkosti pozemných komunikácií, navrhnúť opatrenia na ich elimináciu... – **je vyhodnotené v SoH, kap. III.1 a zahrnuté v ÚPD, kap. 2.12.1**
- realizáciu všetkých rozvojových plôch v území obce podmieniť vybudovaním komplexných rozvodov technickej infraštruktúry (najmä verejnej kanalizácie s ČOV) – **je zahrnuté v ÚPD, kap. 2.6, 3.4**
- rešpektovať zákon č. 100/2002 Z.z. o ochrane a rozvoji územia Banská Štiavnica a okolia – **je rešpektované v zmysle ÚPD, kap. 2.5.3, SoH, kap. III.10**
- rešpektovať ochranu a zachovanie medzinárodného dohovoru o ochrane svetového a kultúrneho a prírodného dedičstva „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“ – **je rešpektované v zmysle ÚPD, kap. 2.5.3, SoH, kap. III.10**
- zhodnotiť návrh funkčného využitia územia na ochranu a využívanie zdrojov nerastného bohatstva, svahové deformácie, environmentálne záťaž, termálne vody a výskyt radónového rizika – **je vyhodnotené v SoH, napr. v kap. I.3, III.1**
- vyhodnotiť vplyv územnoplánovacej dokumentácie a v nej navrhovaných aktivít na európsku sústavu chránených území Natura 2000 – **je vyhodnotené v SoH, kap. III.9**
- vyhodnotiť vplyv územnoplánovacej dokumentácie a v nej navrhovaných aktivít na územie CHKO Štiavnické vrchy a na maloplošné chránené územie PR Kamenné more – **je vyhodnotené v SoH, kap. III.9**
- vyhodnotiť vplyv územnoplánovacej dokumentácie a v nej navrhovaných aktivít na prvky RÚSES – **je vyhodnotené v SoH, kap. III.9**

- zhodnotiť vplyvy navrhovaného funkčného využitia územia z hľadiska ochrany poľnohospodárskej pôdy – **je vyhodnotené v SoH, kap. III.6**
- zhodnotiť vplyvy zdrojov hluku (doprava, priemysel, stavby, šport...) a dodržiavanie prípustných hodnôt v životnom prostredí – **je vyhodnotené v SoH, kap. III.1 a v ÚPD, kap. 2.12.1, 2.17**
- vyhodnotiť návrhy rozvojových lokalít z hľadiska zásobovania pitnou vodou – **je vyhodnotené v SoH, kap. III.1 (počíta sa so zásobovaním všetkých rozvojových plôch bývania na vodovod)**
- rozvojové aktivity – výstavbu nových budov riešiť s ohľadom na preslnenie okolitej bytovej zástavby a dostatočné preslnenie – **bude relevantné až na úrovni jednotlivých stavieb a podrobnej PD**
- špecifikovať zásady zdrojov znečisťovania ovzdušia pre minimalizáciu emisií z výroby i sekundárnej prašnosti – **je vyhodnotené v SoH, kap. III.4 (nové veľké a stredné zdroje znečisťovania ovzdušia sa nenavrhujú)**
- pre novonavrhnuté činnosti prednostne využívať existujúce priemyselné a poľnohospodárske areály formou ich rekonštrukcie, revitalizácie – **nenavrhujú sa nové plochy výroby, existujúce plochy výroby sa navrhujú na revitalizáciu a funkčnú transformáciu**
- odstraňovať drobné skládky odpadov vznikajúce na území obce, rekultivovať environmentálne záťaže a v plnej miere rešpektovať opatrenia POH... – **navrhuje sa úplná rekultivácia skládok a environmentálnej záťaže – v ÚPD, kap. 2.13, 3.6**
- zabezpečiť vykonanie preventívnych opatrení pred povodňami – spomalenie odtoku vody z povodia, zvyšovať retenčnú schopnosť územia a zabezpečiť akumuláciu vody v území – **opatrenia sú zmienené v SoH, kap. IV, ako aj v návrhu ÚPD, kap. 2.10, 2.11, 2.13, 3.6**
- písomne vyhodnotiť splnenie alebo nesplnenie všetkých návrhov, požiadaviek, odporúčaní z odôvodnených písomných stanovísk - **je splnené**
- v prípade, ak sa v Správe o hodnotení bude konštatovať možný negatívny vplyv na územie vyžadujúce si osobitný režim ochrany v zmysle platnej legislatívy na úseku ochrany prírody a krajiny, je potrebné v Správe o hodnotení navrhnúť primerané opatrenia a zmiernenie negatívnych faktorov – **návrh opatrení je zahrnutý v SoH, kap. IV**
- ak sa počas vypracovania správy o hodnotení vyskytnú nové skutočnosti súvisiace s predmetom posudzovania, je potrebné ich uviesť v správe o hodnotení – **nevyskytli sa**

IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali

doc. Ing.arch. Jaroslav Coplák, PhD.

odborne spôsobilá osoba na posudzovanie vplyvov na ŽP (č. 485/2010/OHPV)

X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom pre vypracovanie správy o hodnotení

Použité boli podklady uvedené v kapitole VI., časti C tejto správy o hodnotení.

Kompletná textová a grafická dokumentácia – návrh územného plánu obce Vyhne je počas prerokovania k dispozícii u navrhovateľa a zverejnená na internetovej stránke zhotoviteľa.

XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov oprávneného zástupcu navrhovateľa

Vo Vyhniach, september 2022

Ervín Családi, starosta obce

.....

(podpis, pečiatka)